

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

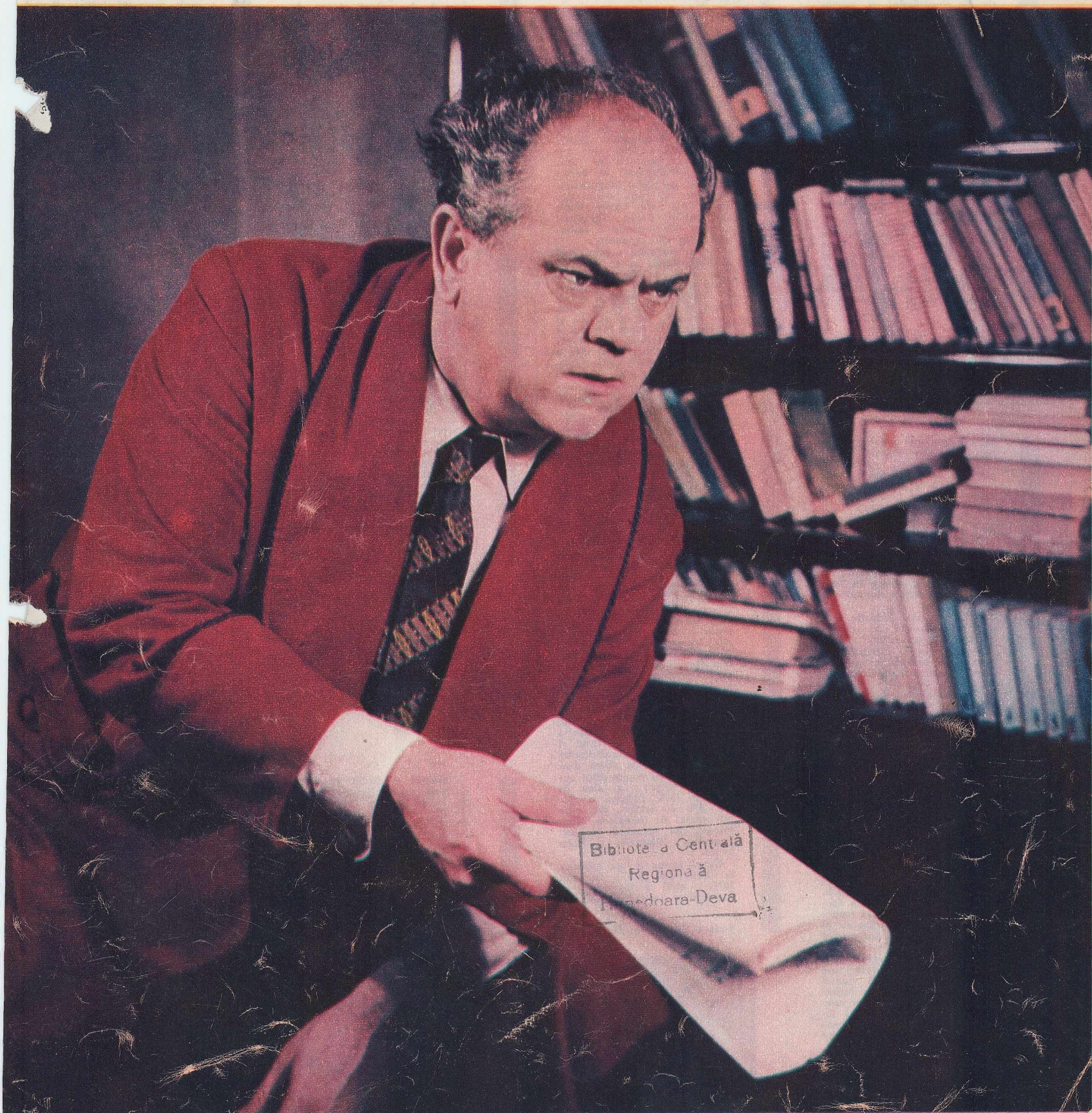
45

COMERȚ
NU SE POATE FACE ORICUM

Pagini
din istoria spionajului

Spectator la San Siro

Anul XIV nr. 45 (545) — 6 noiembrie 1965

școala cu milioane de cursanți

În primăvara aceasta peste 440 de mii de oameni ai muncii din agricultură au terminat anul trei al învățământului agrozootehnic de masă. Ei constituie prima promoție care au o bună calificare în muncile agricole și în creșterea animalelor.

Acum cursurile agrozootehnice de masă s-au deschis din nou. Ne-am adresat tovarășului inginer Dinu Proca, consultant de specialitate în secția de învățământ și propagandă a Consiliului Superior al Agriculturii, rugându-l să împărtășească cititorilor în mod succint felul în care se vor desfășura cursurile agrozootehnice de masă în anul 1965-1966.

— Trebuie să precizez din capul locului că în organizarea și desfășurarea cursurilor se petrec o seamă de lucruri noi. În primul rând se va prelunge perioada de predare. Datorită acestui fapt, nu se vor mai preda două lecții în fiecare săptămână — ca în anii precedenți — ci una. Aceasta va avea bune consecințe în aprofundarea lecțiilor predate. În ce privește programul cursurilor, acesta a fost stabilit la 18-20 prelegeri, predându-se numai acele lecții care sînt legate de specificul unităților agricole respective. Aș vrea să mai fac o remarcă: ultimele prelegeri vor fi de sinteză și

— Pentru aceștia se va organiza un ciclu de 8-10 conferințe pe probleme de creșterea animalelor, îngrijirea pășunilor naturale, cultura cartofului, pomicultura. Deci, în concluzie, se poate spune că într-un fel sau altul sînt cuprinși în diverse forme de învățămînt cea mai mare parte a oamenilor muncii din agricultură.

G. MUREȘAN

de la 9 lumînări de seu...

În toamna aceasta se împlinesc 150 de ani de la introducerea iluminatului public în Capitală. Începutul s-a făcut cu 9 lumînări de seu, care „străluceau” în beznă nopților, pe podul Mogoșoaiei, de seara și pînă dimineața. La 6 iulie 1814, boierii Radu Golescu și Barbu Văcărescu adresau domnitorului o întîmpinare în care spuneau:

Pentru podoba acestui pod al Mogoșoaiei, ni se pare că bine ar fi ca din capul podului și pînă la Curtea Veche, la fieștecare 7 case, și de o parte și de alta, să se pună cite un stîlp de un stîjnen și jumătate și în capul stîlpului să fie cite un felinar și pe toată seara să se pună în el cite o lumînare de seu.

Vodă Caragea a aprobat propunerea boierilor, dar ea n-a fost pusă „în lucrare” decît în toamna anului următor.

În zece ani sistemul s-a extins, felinarele cu lumînări de pe ulițele Capitalei ajungînd de la 9 la peste o sută. În 1847 iluminatul se modernizase prin introducerea primelor lămpi cu „îlîndre”, în care ardeau „felurimi de oloiri”. La începutul anului 1861 lumînarea și „oloiul” cedează locurile ocupate în felinare, petrolului. Un serviciu de iluminat public temeinic organizat apare în București în anul 1865, deci acum 100 de ani. Concesionarul, un anume Lazăr Semu, avea în grijă 2 405 „lampe fason de Hamburg”, care ardeau cu un lichid încă puțin cunoscut pe atunci, numit hidrocarbură, extras din păcură — foarte răspîndit, mai apoi, petrol lampant — și care luminau, fiecare „cît nouă lumînări de stearină”, cum spune contractul aflat astăzi în Arhivele statului (2 359/1865). Aceste „lampe” au fost, la vremea lor, senzația Capitalei, numai că vîntul și ploile erau în continuă vrajă cu ele, după cum aflăm dintr-un raport al comisariatului de Negru: În ziua de 19 mai 1865, furtuna a distrus 420 de lampe, din care 112 numai în mahalaua Măntuleasa, pe străzile: Moșilor, Romulus, Plantelor și Popa Soare.

Gazul aerian a fost introdus la iluminatul public în anul 1871, cînd a început să funcționeze uzina Filaret, ali-

Lampă de petrol „fason de Hamburg”.

mentînd cele 785 de felinare, într-adevăr strălucitoare, de pe marile străzi din București. Lămpile cu petrol au continuat totuși să funcționeze, paralele cu felinarele cu gaz aerian, pînă în anul 1923, deși între timp — din 1882 — se introduseseră și cealaltă mare minune a iluminatului: electricitatea. Prima uzină electrică din București a fost instalată, în noiembrie 1882, pe Calea Victoriei, în locul unde se află astăzi Biblioteca universitară.

Iluminatul public fluorescent s-a introdus în anul 1957, cînd s-au instalat primele tuburi pe fostul bulevard 6 Martie. Doi ani mai târziu, IDEB-ul a montat pe Calea Victoriei, în locurile unde acum un veac și jumătate pîlîiau cele 9 lumînări de seu, primele lămpi cu vapori de mercur.

Astăzi numărul punctelor luminoase existente pe căile publice, în piețele și în parcurile din Capitală, au trecut de 100 000. Din acestea IDEB-ul întreține 84 000 (51 500 becuri incandescente, 18 000 tuburi fluorescente și 14 500 baloane cu vapori de mercur). Restul îl constituie punctele luminoase din vitrine, de la intrările instituțiilor și întreprinderilor și din balcoanele imobilelor, care, toate la un loc, fac parte din ansamblul merit să înfrumusețeze nopțile Capitalei.

Ion MUNTEANU

ce este gama 2?

Numărul clădirilor încălzite de mari centrale termice crește de la an la an. Totuși, sînt situații cînd anumite construcții (industriale sau de locuințe) nu pot fi racordate la o rețea de termoficare. În astfel de cazuri problema încălzirii e rezolvată prin utilizarea de generatoare de căldură cu debite mici sau mijlocii. Din această serie de cazane face

parte și grupul „Gama 2” (generator automatizat multifocar pentru apă — de 2 000 000 kilocalorii/oră).

Realizat după proiectul inginerilor Dan Berindan și Eugen Radu din cadrul Institutului de fizică atomică, generatorul „Gama 2” se deosebește radical de cazanele clasice caracterizate prin subansamble mari, gabarite incoade, randament scăzut, la care se adaugă și funcționarea neautomatizată. „Gama 2” s-a născut din necesitatea asigurării cu o sursă de căldură foarte concentrată a unuia din sectoarele de cercetare ale institutului.

Conceput la dimensiuni mici, avînd o pronunțată simplitate de construcție (un bloc unic care reunește toate elementele cazanului și permițînd arderea cu randament ridicat a combustibilului, noul tip de generator de căldură depășește cu mult proiectul inițial. Faptul că utilizează aproape integral căldura produsă (92-94% randament, adică cele mai înalte cifre realizate în prezent de instalațiile similare) îi oferă largi domenii de întrebuintare în sectoarele economiei (industrie, blocuri de locuințere etc.).

Ceea ce formează caracteristica cazanului „Gama 2”, automatizat pentru apă supraîncălzită pînă la 150° Celsius, este eliminarea focarului central și mărirea transferului de căldură în suprafețele active pînă la 65 000-70 000 kilocalorii pe mp și oră, fapt care-i permite să realizeze cu o suprafață de 8 ori mai mică (36 m²) debitul de căldură obținut de cazanele de construcție clasică.

Interesul pe care-l trezește generatorul caloric „Gama 2” a făcut ca el să fie de pe acum prevăzută în unele lucrări de ansamblu elaborate de institutele noastre de proiectări.

Paul TUTUNGIU

artă românească peste hotare din nou la toulouse

Concursul internațional de canto de la Toulouse a adus, în vara anului trecut, reale satisfacții unor reprezentanți ai artei interpretative românești. Este vorba de doi tineri soliști: mezzosoprana Viorica Cortez-Guguianu și tenorul Ludovic Spiess care au cucerit — la probele respective — distincția cea mai valoroasă acordată în cadrul acestei prestigioase întreceri: Marele Premiu.

Artiștii noștri au lăsat o puternică impresie organizatorilor concursului din Toulouse, care le-au lansat recent invitația de a reveni, de astă dată ca oaspeți ai Teatrului de operă de aici.

Amintim că Ludovic Spiess a mai cucerit la un concurs internațional de canto din vara aceasta — cel de la Rio de Janeiro — Marele Premiu, premiul întîi la proba de tenor și premiul „Villa Labos” pentru interpretarea liedului brazilian, iar Viorica Cortez-Guguianu este deținătoarea Marelui Premiu, a premiului I pentru mezzosoprană și a premiului pentru cea mai frumoasă voce în competiție, a recentului concurs internațional de canto de la Hertogenbosch-Olanda. Iată-i acum pe cei doi tineri artiști în preajma debutului pe scena Teatrului de operă din Toulouse. Ei vor apărea, la 19 și 21 noiembrie, în două spectacole, susținînd în limba franceză rolurile principale din opera „Samson și Dalila” de Saint-Saens. În pregătirile asidue pe care le-au făcut pentru însușirea cît mai temeinică a rolurilor, cele două spectacole cu „Samson și Dalila” în care au jucat alături de artiștii Operei române din Cluj le-au fost de un real folos.

Sandu NAUMESCU

curier

se vor axa pe problemele și măsurile agrozootehnice privind îndeplinirea sarcinilor planului de producție.

— Ce alt aspect nou puteți să ne înfățișați în legătură cu eficiența acestor cursuri?

— În noul an de învățămînt s-au înființat la majoritatea unităților agricole loturi demonstrative. Subliniez că aceste loturi au un rol de seamă, intrucît cursanții au posibilitatea să aplice în producție cunoștințele însușite la cursuri.

— Ce material didactic ajutător se folosește în cadrul desfășurării cursurilor?

— În vederea întregirii cunoștințelor, lectorii folosesc un bogat material didactic ajutător pus la dispoziție prin grîja Consiliului Superior al Agriculturii. Au fost tipărite un număr însemnat de planșe pentru fiecare profil în parte; se vor pune la dispoziția cursanților filme și diafilme documentare agricole și un bogat și variat material didactic privind mulajele de rase de animale, soiuri de plante, colecții de semințe etc.

— În ultima vreme au fost introduse în agricultură o seamă de mașini și utilaje noi. Ați prevăzut și lecții speciale pentru cei care le vor mînuși?

— E bine că mi-ați pus asemenea întrebare. Precizez că toți mecanizatorii din S.M.T. și G.A.S. vor audia 8-10 lecții în care se vor preda caracteristicile tehnico-funcționale și de exploatare ale noilor mașini și utilaje agricole.

— La cursurile agrozootehnice de masă urmează sute de mii de oameni ai muncii din agricultură. Ce se întîmplă însă cu membrii cooperativelor agricole și cu alți lucrători din agricultură necuprinși în cadrul acestor cursuri?

— Pentru aceștia s-au organizat în cadrul căminelor culturale cicluri de conferințe agrozootehnice care de asemenea vor fi axate pe profilul unităților agricole respective.

— Dar pentru țărani cu gospodărie individuală?

Vedere de noapte din Bucureștiul zilelor noastre

Muncitori la ferăstrău.

retrospectivă maxy

Retrospectiva lui M. H. Maxy se derulează ca un film cu „suspense” cerebral: pe firul epic al unei evoluții marcate de tendințele epocilor ante, inter și postbelice, se dezbate dilema lucidității în artă disputată între determinările realității obiective și cele intrinsec picturale. Cum se va suprapune perspectiva dinamică a artistului de cultură marxistă, pentru care arta e funcție socială și fapt istoric, cu perspectiva fixă a creatorului, căutător de cristalizare stabilă, înclinat spre permanente, năzuind la durată? Dilema aceasta Maxy și-a asumat-o, voluntar. După ce pendulează între imagini de un patetism introspectiv de tip expresionist (ca „Ilarie și Colomba” sau alte compoziții) și imagini de speculație spațială de tip cubist-sintetic („Nud cu vâl”, „Peisaj” etc.) atenția noastră acostează, cu sentimentul unei limpezii dezlegări, la imaginile care încorporează cele două atitudini, spirit și plasticitate. „La ferăstrău”, „Peisaj cu sonde I”, „Piata Sf. Gheorghe în cirje”, „Billiard” sînt dramatice, impregnate de reflexie socială și înfăptuite într-un limbaj educat în principiile cubiste relative la tratarea spațiului. Rațiunea filozofică (intemeiată pe adresa socială) se exprimă deci prin rațiunea artistică (intemeiată pe reprezentarea metodică a spațiului în pictură). Clar, programatic, cu o pedagogie a imaginii ostilă, de fapt, ermetismului și caracteristică avangardei progresiste, Maxy, pictînd, manifestă o conștiință (socială) și o retină (organică originală). Operele lui de frunte și prestigiu în viața artistică se întemeiază pe acest postulat care afirmă practic bivalența esențială, ireductibilă, a operei de artă — expresie socială și totodată expresie individuală. De câte ori se abate de la această logică, opera sa cade ori în pitoresc (fie și acid, ca „Fluturi și fluturi”) ori în construcții strict decorative („Construcțiile” din 1923 și 1929), plasate într-o anume conjunctură intelectual-mondenă, la acea vreme, deci fatal desuetă. Dar, sub specia duratei, profilul artistic al lui Maxy se încheagă din gesturile lui critice de pictor care-si apără independența în mod egal de scleroză academică și de joc grațios refuzînd șabloanele conformismului ca și pe cele ale non-conformismului, negînd negațiile iconclaste, discernînd scrupulos libertatea artistică de anarhia artistică și (dincolo de

Billiard.

arogața aparentă a unui limbaj pedant, fără expansiuni cromatice), urmărind căldura comunicării umane cu o asiduitate care nu se rușinează nici de sentimentalism, nici de inconsecvențele stilistice, nici de retorică, ci numai de indiferență, obtuzitate și dezerțări. Pe acestea, Maxy le respinge polemic, opera lui purtînd pecetea necesității și a inteligenței artistice.

Anca ARGHIR

magistrala albă

Sorbită din spărtura de munte prin care curge susurînd, apa de izvor devine în tot mai multe cazuri un bun al orașelor. Faptul e posibil, datorită unor lucrări (desfășurate după o schemă constructivă cunoscută încă din timpul vechilor civilizații sumeriene sau romane, dar purtînd cu pregnanță amprenta cuceririlor tehnicii contemporane) destinate să conducă la mai mari

dunărea e aproape...

În momentul de față, pe șantierul marelui combinat siderurgic „Gheorghe-Gheorghiu-Dej”, care se înalță la Galați, se află în lucru principalele obiective prevăzute în proiect. Ultima construcție începută este hala de pregătire a lingourilor, ale cărei fundații s-au pus săptămîna aceasta.

În imensul patruleter, cu o suprafață de 732 ha, care găzduiește combinatul, se înalță cea mai mare hală industrială din țara noastră, destinată laminorului de tablă groasă — obiectivul cel mai avansat de pe șantier. Aici lucrările aferente primului flux tehnologic sînt în curs de finisare. Imaginea construcției respective se conturează și mai clar luînd cunoștință de câteva dimensiuni, pe care ing. Tănase Bărbulescu, unul dintre specialiștii în asemenea clădiri, le-a comunicat cititorilor noștri: lungimea halei 800 m, lățimea 138 m, înălțimea 28 m de la sol, fără a socoti adîncimea spațiului subteran, unde

va fi legat de Galați, printr-un viaduct — arc de beton lung de 1,2 km și lat de 22 m — catapultat direct peste vale în noul și frumosul cartier al orașului, Țiglina. Pe viaduct vor trece trenuri, autovehicule, pietoni.

Alte cifre statistice, calculate acum, se adaugă cotelor șantierului gălățean: circa 20 milioane mc de pămînt excavat, 80 000 tone de construcții metalice montate, 6 000 km de cabluri electrice instalate.

Gh. BRĂTESCU

un nou exploziv minier

La Institutul de cercetări miniere se desfășoară o intensă activitate pentru modernizarea aparatului și tehnologiilor folosite în industria extractivă pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă din mine. Recent, aici a intrat în faza de

În ce anotimp ne aflăm?
Toamnă? Iarnă? Cine
știe... În orice caz, s-a
deschis patinoarul „23
August”.

distanțe apa cu calitate potabilă necesară centrelor intens populate.

În curînd, la Craiova va începe să curgă în robinetele instalațiilor din clădiri apă de izvor. De la poalele Mehedinților (comuna Isvarna), pulsînd în vena de beton cu un debit de 1 300 litri pe secundă, apa izvorului va parcurge un drum de 115 km. Construcția „magistralei albe” (supranumele e de proveniență locală) a atins în prezent kilometrul 100, ceea ce reprezintă circa 17 000 tuburi de beton precomprimat, cu diametrul de 1 metru, 600 000 metri cubi pămînt excavat, un important volum de alte lucrări. Relieful pietros, cu sinoase capricii de nivelment, din porțiunea inițială a magistralei, ca și necesitatea traversării unei zone mlăștinoase din lunca Gîrlotului, au cerut constructorilor un important tribut de efort. Acțiunea, menită a asigura predarea înainte de termen a lucrării, continuă.

T. PAULIAN

se află sectorul de gospodărire auxiliară a laminorului. Sub cupola imensă a halei (cu un spațiu care ar fi suficient pentru 20 de terenuri de fotbal), agregate uriașe, avînd în total o greutate de 24 000 tone, sînt gata să înceapă probele. De altfel, pe șantierul gălățean totul pare uriaș: laminorul de 1 700 mc, fabrica de aglomerație a minereurilor și oțelăria, aflate în plină construcție.

Se execută o rețea de șosele betonate, cu o lungime totală de 200 km, și o alta de cale ferată, măsurînd peste 300 km. Un vast sistem de conducte, tuneluri, colectoare și canale încolăcite în toate sensurile sub pămînt, se întind pe zeci de kilometri. La 13 m sub pămînt, echipe speciale creează matca unui adevărat fluviu freatic, avînd un debit de 11 mc pe secundă. Ce înseamnă acest debit? Dacă Siretul ar fi deviat spre combinat, apele sale abia ar putea echivala cu o treime din cubajul respectiv. Dar Dunărea este aproape...

Marele combinat industrial

folosire industrială noul tip de exploziv — A.M.1 menit să sporească gradul de siguranță al „pușcărilor” executate de mineri. Spre deosebire de explozivii folosiți pînă acum la noi în țară (în majoritate aceștia aveau în compoziție, ca substanță de bază, nitroglicerina, unul din aceștia fiind astralita) A.M.1 are o compoziție aparte. El se prepară din materii prime ieftine (azotat de amoniu și... motorină) oferind o putere de derocare așezată astralitei, puțin fi preparat chiar la gura minei. Noul exploziv prezintă o deosebită siguranță în manipulare, puțin fi încălcat mecanic și neavînd nevoie de instalații de depozitare speciale. Folosirea lui în toate lucrările de excavații miniere aduce o economie de peste 70 milioane lei pe an. Tot în cadrul institutului mai sus pomenit s-a realizat și aparatul pentru încărcare mecanică a noului exploziv care contribuie la realizarea unui randament la nivelul celor mai ridicați parametri.

P. PETCU

memento

DUMINICA 7 NOIEMBRIE. În jurul orei 9.15: **Transmisune de la Moscova.** Aspecte de la parada militară și demonstrația oamenilor muncii cu prilejul zilei de 7 Noiembrie ■ Două meciuri atractive: **Rapid-Știința Timișoara și Dinamo-Petrolul** și doi tineri interpreți de muzică ușoară: **Lili Bulaeși și Cristian Popescu** ne invită în fața televizorului la emisiunea Dumi-

televiziune

■ **A FOST ODATĂ UN MOȘ ȘI O BABA.** Grigori Ciuhrai (Al 41-lea, **Balada soldatului, Cer senin**), care ne dăruiește un film la cîteva ani, dar niciodată o realizare oarecare, ci o operă ce nu poate fi uitată, este din nou prezent pe ecranele noastre cu o emoționantă povestire despre prețul fericirii și al demnității umane. Interpreta bătrînei, Vera Kuznetova, a fost distinsă la Festivalul de la Cannes 1965 cu o mențiune specială.

■ **PRIMA ZI DE LIBERTATE.** Transpunere pe ecran a cunoscutei piese a scriitorului polonez L. Kruczkowski. Regizorul, un cineast reputat, Aleksander Ford (**Strada hotarului, Tinerețea lui Chopin,**

nica sportivă, începând de la ora ... 13. Treaba gospodinelor cum să se descurce cu masa de prinz ■ Filmul românesc consacrat de un prestigios premiu internațional **Pădurea spinzuraților** (19.30) (continuă luni la 21.30) ■ Urmăriți transmisunea de la Moscova a unui **Program artistic** prieluit de sărbătorirea zilei de 7 Noiembrie (21.00).

LUNI 8 NOIEMBRIE. Emisiunea **Vă place muzica?**, adresată doar tineretului, o recomandăm cu căldură tuturor virstelor. Instructivă fără a fi doar didactică, distractivă fără a fi doar amuzantă, ea ne oferă înfîliri cu mari opere muzicale, iar de această dată — prin mijlocirea pe-

Cei cinci din strada Barska, **Cavalerii teutoni**) nu a scăpat de toate pericolele ecranizării unei piese de teatru, dar poate că nu asta interesează în primul rînd, ci forța dezbaterii etice despre demnitate în condiții deosebite. În distribuție — actori cunoscuți: Tadeusz Lomnicki (**Atenatul**), Beata Tyszkiewicz (**La noapte va muri orașul, Vizita președintelui, Yoknok**).

cinema

de Mihai Berechet și Dinu Bondi. Incit, și prin intermediul cuvîntului, muzica și oamenii ei pătrund tot mai mult în mase.

■ Este de semnalat cartea lui N. Barbu despre **Aglae Pruteanu** apărută la Editura Meridian (220 pag, 8,50 lei).

■ A apărut în vitrine cu mare întîrziere (după cele cîteva sute de exemplare trase astă-iană, cînd autorul mai trăia) volumul 1 de **Opere** de George Călinescu. Volumul cuprinde primul său roman — **Cartea nunții**. Ni se promit pe curînd și volumele: 2 (cuprinzînd creația poetică de la volumul **Poezii** din 1936 și pînă la

■ **Mircea Cristescu** are săptămîna aceasta o misiune dificilă. El apare — la distanță de trei zile — la pupitrul principalelor orchestre simfonice din Capitală: **Filarmonica „George Enescu”** (6 și 7 noiembrie — Ateneul Republicii Socialiste România) și la orchestra simfonică a Radioteleviziunii (11 noiembrie), **Studioul Televiziunii**. Primul program cuprinde — în exclusivitate — lucrări din repertoriul contemporan (T. Olah, B. Bartok, S. Prokofiev). Soliști: Ștefan Ruha și Cornel Bănățeanu. În celălalt program — muzică de C. Tăranu, Gershwin și Brahms. Solist: pianistul belgian N. Sluzny. ■ **Amatorilor de muzică ușoară**

liculei — și cu mari artiști ai baghetei (19.15) ■ **Genul publicistic** al anchetei a pătruns și la TV. Obiectul: noutăți științifice din lupta împotriva cancerului (20.25) ■ **Tinărul** dar cunoscutul nostru violonist **Ștefan Ruha** ne oferă un recital, acompaniat la pian de **Ferdinand Weiss** (21.00).

MIERCURI 10 NOIEMBRIE. Obişnuita seară de teatru ne aduce pe micul ecran **Pațima de sub ulmi** de Eugene O'Neill cu Toma Dimitriu, **Mircea Cojan**, **Emanoil Petru**, **Marcela Rusu** ș.a. (19.30). Nu credem că telespectatorii vor avea ceva de cîștigat vizionînd acest spectacol calificat ca mediocr (cel puțin) de critica noastră de specialitate. Păcat!

■ A treia săptămîna pe ecrane (poate sta și în continuare, să-l vadă toată lumea): **UNCHIUL MEU**, al francezului Jacques Tati; fără doar și poate, prin Tati, comedia modernă trăiește noi zile de aur.

■ I-a fost cuiva dor de **LA-FAYETTE**, filmul cu pretenții de superproducție pe care l-am găzduit cu un an și jumătate în urmă și-l reluăm acum? I-a fost nu i-a fost, vrem nu vrem, iată-l din nou pe ecranele noastre, și încă pe panoramicul de la Patria. De ce? Pentru că îl înfîlîm aici pe Orson Welles? Atunci de ce nu s-a ales un alt film al marelui cineast american.

Lauda lucrurilor din 1963, precum și cîteva inedite) și 3 și 4, în care vom reciti romanul **Enigma Otiliei**.

■ În două volume, E.P.L. publică **Istoria ieroglică** a lui Dimitrie Cantemir (colecția „Scriitori români”). Ediția este îngrijită de P. P. Panaitescu și I. Verdes, semnatari și ai unui serios studiu instructiv.

■ În colecția „Biblioteca școlaru-lui” a Editurii tineretului a reapărut **Țiganiada** lui I. Budai-Deleanu. Textul a fost stabilit de regretatul profesor J. Byck, iar prefața și notele finale poartă semnătura lui Romul Munteanu.

le sugerăm ultimul concert în București al formației engleze de muzică ușoară „The Playboys”. Fideleli folclorului au și ei un prilej de satisfacție: concertul orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutarul”, dirijată de Nicu Stănescu. Dintre cei 12 soliști, cîntăreți și instrumentiști selectam doar cîteva: **Angela Moldovan**, **Maria Lătărețu**, **Traian Lăscuț-Făgărășanu**, **Damian Luca** (Ateneul Republicii Socialiste România).

■ **Valentin Gheorghiu**, **Ștefan Gheorghiu** și **Radu Aldulescu**, membri ai „Trio-ului român” atît de apreciat și în concertele de peste hotare, cîntă (10 noiembrie în sala Mică a Palatului) într-un program deosebit de atrăgător din

Beethoven, Schubert și Pascal Bentoiu (o primă auditiie).

■ Un talentat dirijor austriac, **Gustav Koshik**, apare la Teatrul de operă și balet (8 și 11 noiembrie) conducînd spectacolele „Rigoletto” și „Trubadurul” de Giuseppe Verdi.

muzica

VINERI 12 NOIEMBRIE. O singură recomandare pentru această seară: **Atlas folcloric**, în care ne vom înfîlîni cu vestiți artiști populari din Dăișoara, Comana de Jos și alte comune din raionul Rupea (21.15).

SIMBĂȚĂ 13 NOIEMBRIE. Nu uitați o emisiune de prestigiu a micului ecran: **Telesciclopedia** (20.00) ■ A doua înfîlînire din această săptămîna cu **Alexandru Odobescu**. De data aceasta, vizionînd ecranizarea cunoscutei sale nuvele **Doanana Chiajna** cu cîteva interpreți valoroși în frunte cu **Irina Răchițeanu** (21.05) ■ **Sfîntul** (orice alte recomandări fiind de prisos, vă indicăm doar ora: 22.10).

Mai ales că televiziunea ne-a învîțat cu bune seri de teatru.

JOI 11 NOIEMBRIE. Un film realizat de televiziune își propune o incursiune în viața și opera lui **Alexandru Odobescu**, cărturarul nostru cu multiple preocupări: proză, arheologie, istorie. Așteptăm cu interes această experiență a televiziunii care ar putea fi punct de plecare în realizarea de portrete ale unor oameni iluștri din trecutul poporului nostru (20.00) ■ Prin intermediul Arhivei naționale de filme sîntem ispițiți de un titlu tulburător: „**Western**” clasic și parodii clasice la „**Western**” (20.15) ■ Ascultați-o pe apreciată noastră soprană **Teodora Lucaci** într-un recital (21.30).

■ **ȘOARECELE DIN AMERICA.** La început a fost un roman, mai mult decît bun, al lui Jaques Lanzman despre viața de infern din minele boliviene. Un regizor francez despre care s-a vorbit destul de mult, mai mult decît merita, **J. G. Albicocco**, l-a adus pe ecran scîndu-l de orice formă și frumusețe. Păcat! În fîlînim însă doi interpreți care fac totul ca să salveze filmul: **Charles Aznavour** și **Marie Laforet**.

■ **800 DE LEGHE PE AMAZOANE.** Jules Verne ecranizat în Mexic. Afîta tot (regizor: **Emilio Gómez Muriel**, dintre interpreți amintim pe **Carlos Lopez Motezuma** cunoscut din **Maclovio**, **Rio Escondido**, **Celito Lindo**).

Charles Aznavour

■ **Eminescu** este din nou prezent masiv în librării. La Editura pentru literatură au apărut volumele II și III de **Opere alese** îngrijite de acad. **Perpessiciu**, care le și prefațează și adnotează. De asemenea, aceeași editură a reeditat un volum de **Poezii**, iar Editura tineretului a scos un alt volum de **Poezii** (în colecția „Diamant”, cu un cuvînt înainte de acad. **Mihai Beniuc**).

■ Ediția a II-a a cărții lui **Petru Comarnescu** despre pictorul **Luchian** (colecția „Oameni de seamă”) a reapărut într-o formă substanțial revăzută.

■ **Lăudabilă** editarea cărții lui

G. Boccaccio — **Viața lui Dante**, apărută în traducerea lui Ștefan Crudu (cu un cuvînt înainte și note ale aceluiași).

■ Două volume de **Teatru** ale lui Sofocle: **Electra**, **Atas**, **Trahinienele**, **Filoctet**, **Oedip rege**, **Oedip la Colona** și **Antigona**. Traducere din limba greacă, note și indice de **George Fotino**. Prefață de **D. Marmeliuc** (Biblioteca pentru toți).

cartea

■ **Uvertura Leonora nr. 3** de Ludwig van Beethoven ocupă ambele fețe ale discului ECC-578. Regretatul dirijor **George Georgescu**, în fruntea orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat

discul

„George Enescu” a realizat o interpretare magistrală, plină de culoare și dramatism. Imprimarea și presajul ne oferă o calitate superioară a sunetului.

■ Un alt disc al colecției cuplează două lucrări oarecum apropiate în timp, dar diferite în esență. **Ceaikovski** și **Strauss I** „Valsul imperial” interpretat de orchestra simfonică din Innsbruck, condusă de **Robert Wagner**, și valsul din suita de balet „Frumoasa din pădurea adormită”, în execuția orchestrei simfonice a

Filarmonicii naționale din Varșovia, dirijate de cunoscutul **Witold Rowicki**, reprezintă două culmi ale genului (ECC-577).

■ **Tenorul Ion Piso**, în plină glorie a vocii, înregistrează pe alt disc din colecție (ECC-576) un mic recital de arii de operă, nu numai celebre, ci și foarte populare: „**Questa o quella**” și „**La donna e mobile**” din **Rigoletto**. Pe cealaltă față a discului „**Recondita armonia**” și „**E lucevan le stelle**” din **Tosca**. O interpretare și o imprimare de zile mari.

■ **Sala Dalles**: expoziția de acuarelă a artiștilor din U.R.S.S. Acuarela este o artă dificilă: cerînd precizia tușei și grația fan-teziei, e atrasă egal către de-

plastică

scripție minuțioasă și către vag subtil. Să prețuim ponderata conciliere a acestor extreme în creația acuarelisților sovietici, acolo unde rotația scrupuloasă a trăsăturilor obiective din natură e nuanțată prin sublinierea sugestivă a impresiilor personale. Rezultă imagini exacte ale unor reprezentări lirice, prin care cele mai inspirate lucrări se disting de corectitudinea pasivă a celorlalte și reflectă caracterul tradițional ale școlii sovietice de pictură a peisajului.

Vasilica Tastaman

PROFESORUL DE FRANCEZĂ. Tudor Mușatescu este prezent la Teatrul satiric-muzical „C. Tănase” cu o comedie ai căror eroi sînt liceeni dintr-un oraș de provincie de odinioară. Situații, replici spirituale, agreabile, „mușatisme”. Din păcate, din punct de vedere artistic spectacolul e realizat deficitar, cu o fantezie săracă și un umor debil. Dintre interpreți, foarte puțini depășesc granițele unor prezențe revuistice. Cele cîteva melodii ale lui **H. Mălineanu** sînt de efect, în schimb decorul obosește ochii prin stridența culorilor. Așteptăm de mult un reviriment artistic în genul deficitar, al comediei muzicale.

■ **CRIMĂ PASIONALĂ** de Ionel Hristea în premieră pe țară la

teatru

Teatrul de stat din Reșița. Un text dramatic insuficient realizat artistic, pendulînd între genul polișt și piesa de idei, cu dese implicații livești. Spectacolul e regizat de actrița **Cornelia Iurașov-Gheorghiu** și cuprinde în distribuție pe **Cristian Pîrvulescu**, **Maria Vodă**, **Iuliana Doru** etc.

■ **Benedict Gănescu**, scenograf. Caricaturistul **Benedict Gănescu** semnează un spiritual și totodată funcțional decor de teatru la piesa **AULULARIA** de Plaut, în spectacolul montat de **Ion Maximilian** la Teatrul de stat din Galați.

■ **NIMIC DESPRE REVISTĂ.** Spectacol în premieră la Teatrul muzical din Brașov. Text și regie: **Barbu Dumitrescu**. Citînd un cronicar teatral local, spectacolul se

remarcă prin „cuminjenie”. Cam puțin pentru fantezia care se cere într-un spectacol de revistă.

■ **Rețineți** pe agenda dumneavoastră spectacole ca: **OAMENI ȘI ȘOARECI**, **TROILUS ȘI CRESSIDA**, **CLIPSE DE VIAȚĂ**, **LUNA DEZMOSTENIȚILOR**, **SCAUNELLE**, **JOCUL IELELOR**.

■ **Păpuși**. O agreabilă premieră la Teatrul de marionete din Arad: cunoscutul basm al lui Creangă — **POVESTEA PORCULUI**. Regia **Cristian Frangopol**. Remarcabilă scenografia semnată de **Zizi Frejtu**.

■ **Mai mult... ritm** în prezentarea noilor premiere anunțate de către teatrele bucureștene „**Lucia Sturdza-Bulandra**”, **Național** și „**Ion Creangă**”. Nu ar strica de loc.

COMERT

nu se poate face oricum

ANCHETA NOASTRĂ

O lecție de verificare a cunoștințelor, în magazinul-școală al Grupului școlar comercial din București.

— cum
sînt
pregătiți
viitorii
vînzători
din
unitățile
comerciale —

— Mai aveți și alte imprimeuri?
— Desigur! Vă servesc imediat.
— Dar culorile n-or să iasă la spălat? Tare mă tem...

— Nici o grijă! Pentru vopselele indantren, garantez eu!

— Bine, atunci împachetați-mi.

Un dialog obișnuit, unul din nenumăratele dialoguri dintre cumpărători și vînzători. L-am auzit în magazinul de galanterie și parfumerie de pe bulevardul Muncii din București. Vînzătoarea care-l susține se numește Aurica Popescu și este absolventă a școlii profesionale comerciale.

— Aveți pardesie din tricot cașerat?

— Ce-i aia? — întreabă un chip surprins care aude pentru prima oară de minunea asta.

— Am citit în ziar că au sosit la magazinul dv. Cum, nu știți nimic?

O ridicare din umeri, neputincioasă, face de prisos orice altă întrebare. Scena aceasta nu s-a petrecut la un magazin mic dintr-o stradă oarecare, ci la cunoscuta unitate-model ce desfășoară confecții pen-

tru femei din bulevardul Magheru.

Și iată un alt dialog, surprins de astă dată la magazinul de confecții „Modern” (tot din București).

— Un palton, vă rog.

Vînzătoarea îl scoate plictisită din raft și-l oferă.

— Ce se mai poartă acum?

— De toate.

— Croiala asta este modernă?

— Da!

Un da monosilabic și o față de om plictisit nu pot însă convinge. Cumpărătoarea se uită la preț. Este acceptabil, ba chiar mai mic decît se aștepta. Faptul îi dă de gîndit (ah, psihologia cumpărătorului!).

— Ce fel de stofă este?

— Stofă!

Reacția a fost rapidă. Cumpărătoarea, astfel lămurită, a plecat fără să mai zică nimic. Și, desigur, fără să cumpere.

Ne întîlnim nu de puține ori cu asemenea aspecte. Și ne întrebăm: de ce oare unii vînzători nu știu să-i atragă pe cumpărători? De ce afișează o rece indiferență? Să fie oare o chestiune de temperament sau doar o comportare de moment?

(Nu totdeauna omul poate să zîmbească ca un automat, înțelegem.)

Dar de ce nu sînt la curent cu noutățile, cu ce se produce atît la noi cît și peste hotare? De ce nu știu să recomande un produs? Și de ce (acest lucru nu se mai referă la vînzători) apar reclame de genul „Cumpărați pantofi la magazinele de specialitate” (doar n-o să-i cumpărăm la farmacie!)? Din toate aceste întrebări și din multe altele asemănătoare s-a născut ancheta noastră.

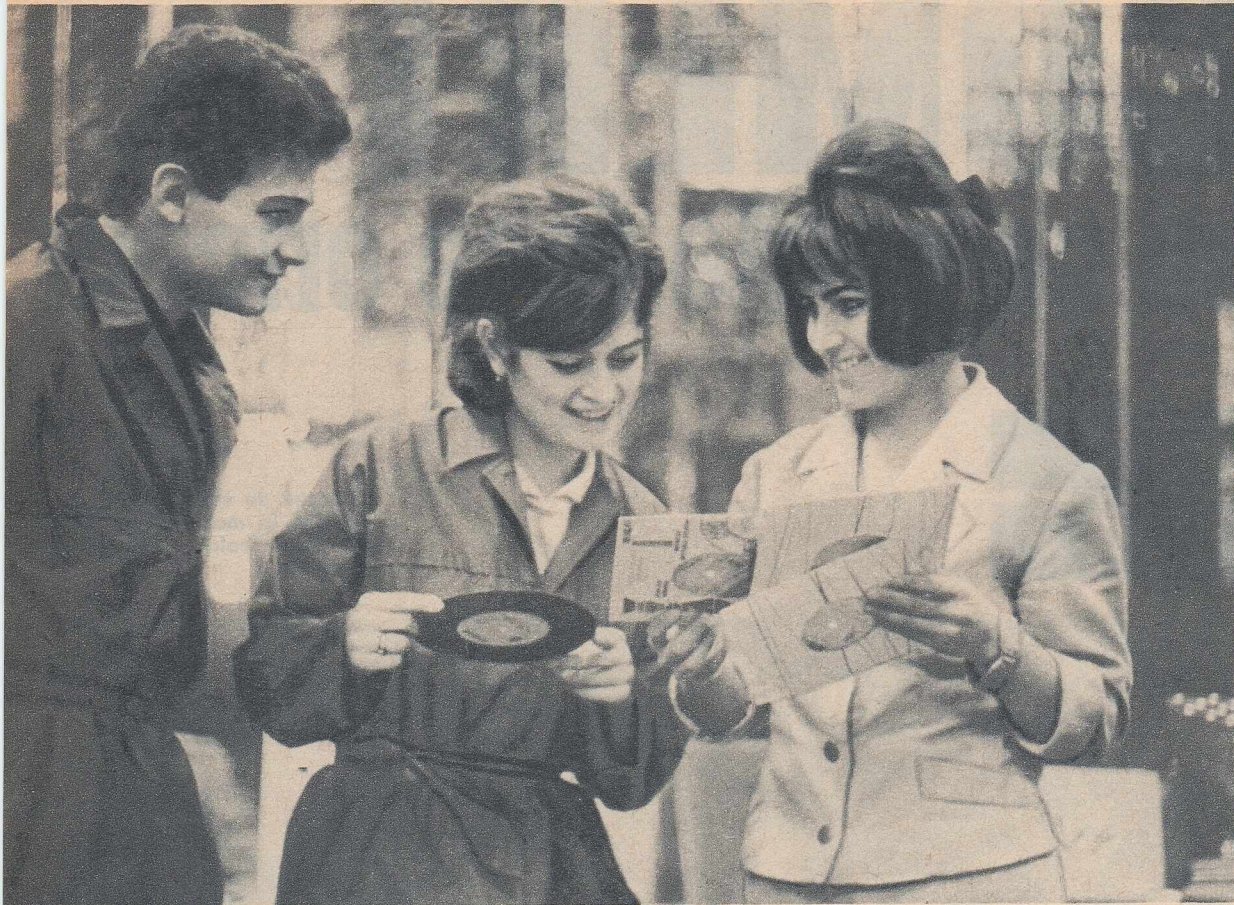
**TEORETIC, BINE,
DAR OARE E DE AJUNS?
EXISTĂ O PSIHLOGIE
A CUMPĂRĂTORULUI!**

Ideea că oricine poate face comerț („ce mare filozofie e!”) s-a perimat de mult. Meseria de vînzător presupune o calificare, cere multe și variate cunoștințe (nu e atît de simplă cum pare la prima vedere), cere chiar virtuți: răb-

Elisabeta MORARU

(Continuare în pag. 6)

Ce mai aveți nou? — Iată o întrebare des întâlnită la magazinul „Muzica” și care nu rămâne fără răspuns. Cei doi tineri sînt încântați de felul în care recomandă tov. Lia Oprescu discurile noi apărute.

dare, cinste, amabilitate, finețe psihologică.

Cele 13 școli profesionale comerciale existente trimit în fiecare an rețelei de magazine forțe proaspete, întăritoare.

— Deosebirea dintre lucrătorii calificați în școli și cei lipsiți de această pregătire este evidentă — ne-a spus unul dintre interlocutorii noștri, tovarășul Ioan Dăncilă, director comercial al O.C.L. textile-încălțăminte din Sibiu. Primii știu să țină o evidență clară, să facă o bună recepție calitativă a mărfii, să calculeze mai repede.

— Dar ce le lipsește pentru a fi socotiți vânzători excelenți?

— De cele mai multe ori cunoașterea psihologiei cumpărătorului și comportarea față de el în funcție de această psihologie.

O întrebare asemănătoare am adresat-o și tovarășei Georgeta Pană, șefă de etaj la magazinul „Victoria” din București. Din discuție s-a desprins că absolvenții școlilor profesionale comerciale știu multă teorie, în domeniul merceologiei mai ales, dar sînt slab pregătite în ce privește recomandarea mărfurilor.

— N-au un gust format și nu știu să-i sfătuiască pe cumpărători. Ba mai mult: stau și așteaptă ca aceștia să li se adreseze, și foarte rar îi întreabă — așa cum s-ar cuveni — „Ce doriți? Cu ce vă putem servi?” Aceste constatări le-am comunicat cadrelor didactice de la Grupul școlar comercial București într-o consfătuire organizată din inițiativa conducerii magazinului nostru, direct interesată să primească cadre cu o înaltă calificare.

— Aveți multe vânzătoare cu școala profesională?

— Multe. Unele dintre ele chiar

foarte pricepute. Mergeți la raionul de confecții, la etajul IV, să vedeți cum servește Elena Bucur. E îndrăgostită de meserie. Știe să recomande mărfurile în așa fel încît aproape nimeni nu pleacă fără să cumpere.

Am fost. Elena Bucur era înconjurată de un grup mare de cumpărătoare. Toate voiau să fie servite în același timp. Stăteam și mă minunam: „Cum de reușește să le răspundă tuturor?” Avea un vocabular plin de amabilitate și convingere: „Vă vine bine pardesiul, linia e adecvată siluetei. E parcă turnat pe dv.!” Sau în cazul cînd măsura nu era cea mai potrivită: „Dacă umerii-s buni, lungimea se poate modifica”.

Am întrebat-o într-o clipă de răgaz:

— De cîți ani ați absolvit școala?

— De 12.

— Și de la început ați știut să ghiciți din ochi tăliile cumpărătoarelor?

Elena Bucur rîde.

— Da de unde! A trecut multă vreme pînă am oîstîgat experiență.

— V-am auzit vorbind despre modă. De unde cunoașteți linia ei actuală?

— Particip la unele omologări și la contractări. Bine ar fi să fiu chemată la toate omologările.

— Aveți eleve la practică, le ajutați?

— Da, am două eleve.

— În ce constă practica elevelor? — am întrebat-o apoi pe tov. Georgeta Pană.

— Elevele asistă la primirea mărfii, învață cum se preia, cum se ține evidența, cum se întocmește bonul. Restul, fiecare ce prinde.

E clar. Și la teorie, și în prac-

tică accentul cade pe anumite lucruri (merceologie, pregătirea matematică), neglijîndu-se altele tot atît de importante (servirea, conduita, formarea gustului).

DAR CE PĂRERE AU PROFESORII? AJUTĂ MANUALUL DE MERCEOLOGIE LA FORMAREA GUSTULUI!

— Ce să-i învățăm pe elevii noștri mai întîi? Timpul e atît de scurt!

— În anul doi insistăm asupra orelor de practică, a căror eficiență rămîne însă discutabilă.

— Ne vin în general copii slab pregătiți.

Discuția aceasta are loc în biroul tovarășei Iuliana Balteș, director adjunct de studii al Grupului școlar comercial din București.

Întrebăm:

— În școala dv. sînt formați și viitorii merceologi, tineri care au studii medii. Ne-ar interesa cum este educat gustul lor, căci ei ne aleg hainele, pantofii, mobila, numărările obiecte necesare vieții cotidiane. Depindem adeseori de ce le place sau nu le place lor...

Prof. Georgeta Bembea: În cadrul obiectului merceologie (atît la școala profesională cît și la cea tehnică) insistăm și asupra laturii estetice a mărfurilor.

Redacția: Credeți că-i suficient?

G. Bembea: Orele de merceologie, la care se adaugă cele de dirigenție și vizitele în unele secții de creație ale fabricilor ni se par că se completează reciproc.

Ni se dă apoi spre consultare un program al orelor de dirigenție în care sînt incluse teme despre fru-

mos: „Frumusețea orașului nostru”, „Frumosul în natură”, „Frumosul în viața de familie”, „Frumosul în literatură, muzică, plastică”. Subiecte general valabile, care contribuie poate la lărgirea orizontului elevilor dar care în nici un caz nu pot înlocui noțiunile de estetică legate direct de viitoarea lor muncă.

Ce află elevul despre culori — să zicem — la cursul de merceologie? În manualul „Merceologia produselor textile-încălțăminte” (editat în 1965), care poartă semnătura profesoarelor Georgeta Bembea, Rășpop și Valeria Ciordaș, sînt doar cîteva rînduri la paragraful „Proprietățile optice ale mărfii”. Și de ce să ne mai mirăm cînd întîlnim vânzători sau chiar merceologi care habar n-au despre legile de armonizare a culorilor? Manualul de merceologie descrie proprietățile generale ale mărfurilor (din punct de vedere chimic și fizic), dă indicații cum să fie apreciată calitatea lor (lucru pozitiv), se referă la sortimente și insistă mult asupra tehnologiei de preparare. Elevul află de exemplu că: „urzirea este operația prin care firele de pe mosoare și bobine se trec pe un sul numit firul de urzeală”. Cu ce devine mai instruit în specialitatea sa viitorul vânzător dacă i se spune în galop cîte ceva, la modul citat mai sus, despre depănare, urzire, înclieure, năvădire? În schimb, nu învață un lucru elementar întîlnit în practica comercială: cîți metri de stofă trebuie pentru un costum, o rochie, o fustă, un palton. Am văzut-o la practică pe eleva Ioana Popescu (la „Magazinul noutăților”) foarte stînjinită că nu putea răspunde acestor întrebări. În schimb, era informată asupra „părților principale ale războiului de țesut” (despre care n-o întrebă nimeni)! Pagini întregi din manual nu cuprind decît însurirea denumirilor unor mărfuri care azi se numesc „Tosca”, „Rita”, „Trifoi”, „Gina”, peste șase luni vor fi botezate alt fel, iar peste doi ani, cînd elevul va absolvi școala, se vor chema cine știe cum. Pe ici, pe colo, se face cîte o aluzie și la modă. La capitolul pălării se constată că acestea au „diferite forme și culori în funcție de modă, sezon, vîrstă și destinație”. Nimic în plus. În schimb, la capitolul confecții pentru copii se dau detalii. Cităm: „Rochițele din catifea uni se compun din corșaj, fustă, mîneci și guler. Corșajul se încheie la spate cu nasturi (probabil că așa se nasc canoanele!?) — n.r.), mînecele sînt scurte și bufante...” Rochița aceasta de catifea e trecută astfel în rîndurile modelelor clasice!

Studierea manualului de merceologie ne-a întărit convingerea că în școlile profesionale și tehnice comerciale educația gustului elevilor nu este corespunzătoare.

„Educația estetică ar trebui introdusă în programul de învățămînt ca disciplină aparte” — a ajuns la concluzie și prof. Georgeta Bembea, iar prof. Iuliana Balteș, directoarea de studii, a considerat binevenită propunerea noastră de a se apela uneori — pentru diverse prelegeri — la specialiști din afară: arhitecți, artiști plastici, creatori de modă.

„SÎNTEM CONȘTIENȚI DE LIPSURILE EXISTENTE”

ne-a spus profesorul Ion Anghel din serviciul de învățămînt al Ministerului Comerțului Interior. Lucrătorii

din comerț nu cunosc psihologia cumpărătorului și au încă multe de învățat pentru a-și forma gustul.

— De ce nu introduceți în programele de învățământ, ca discipline aparte, psihologia și educația estetică ?

— Le vom introduce. Anul acesta am obținut aprobarea Ministerului Învățământului pentru includerea în program a limbilor străine. Este o veche doleanță a noastră (vânzătorilor din centrele turistice le este absolut necesară cunoașterea unei limbi străine). În școlile profesionale și tehnice comerciale continuăm de fapt ceea ce elevii au început în licee. Majoritatea învață franceza. Or, ținând seama de numărul mare de turiști care vorbesc germana, am avea nevoie și de vânzători care să cunoască această limbă.

După câte am înțeles din convorbirea cu tovarășul Anghel (fără ca el să ne fi mărturisit direct) colaborarea cu serviciul de resort din Ministerul Învățământului merge cu pași de melc: într-un an se câștigă aprobarea pentru o materie, în următorul se duc tratative pentru introducerea altor îmbunătățiri. Înțelegem reținererea tovarășilor din învățământ — nu vor să încerce programul. Dacă s-ar face însă o analiză temeinică, s-ar vedea că unele materii ar mai putea fi concentrate, lăsând loc includerii altora.

„OMUL CÎT TRĂIEȘTE ÎNVAȚĂ” CE FACEM ÎNSĂ CU „TIMPUL”? INIȚIATIVE INTERESANTE

Creșterea volumului desfacerilor de mărfuri a dus la înmulțirea magazinelor în toate orașele țării. Nevoia de cadre fiind mare, în comerț au intrat și oameni care n-au avut o pregătire specială în acest domeniu. Pentru ei se organizează cursuri de calificare. Pregătirea școlară a cursanților este însă eterogenă: unii au 4 clase, alții 7, alții au absolvit liceul.

— Pe mine, de pildă, nu mă interesează matematica — ne spunea Doina Ganea de la cursul pentru vânzători de mobilă (tînăra e absolventă de liceu). Aș dori să ni se vorbească despre decorațiunile interioare.

— Vă place munca în comerț ?

— Foarte mult; cere gust, răbdare, ești mereu la curent cu nouătățile ce apar.

Merceologul Ana Ienciu din Sibiu, o femeie cultivată, cu gustul format, ne-a spus:

— Aș urma cu plăcere un curs de scurtă durată, dar să ne vorbească oameni bine pregătiți, nu diletanți.

— Despre ce ?

— O, sînt multe lucruri noi. Îmbinarea culorilor, de pildă, nu mai este așa cum o știam pe timpuri. Am vrea să fim la curent cu linia modei, să aflăm ce materiale noi au mai apărut în textile (în țară, și peste hotare). Omul cît trăiește învață. Dar...

— Dar ?

— Timpul ! Nu ne ajunge timpul. Mă gîndesc mai ales la vânzătoare. Unele au și obligații familiale. Actualul orar al magazinelor nu le permite să mai învețe.

Despre orar ne-a vorbit și prof. Anton Dumitru din serviciul de învățământ al Ministerului Comerțului Interior.

Prof. Anton Dumitru: Cunosc o vânzătoare bună, absolventă a școlii profesionale. Mi-a spus că abia așteaptă să-i expire contractul ca să-și caute alt serviciu. În comerț se lucrează și dimineața și după-amiaza, și orarul i se pare prea încărcat.

Redacția: Cum s-ar putea rezolva problema orarului ?

Anton Dumitru: Dacă se vor căuta soluții, se vor găsi. Magazinele cu două schimburi constituie, firește, rezolvarea cea mai feroacă. Dar sistemul nu se poate generaliza, nu este economic. De ce oare, însă, toate unitățile de pe o arteră comercială — cum este de pildă Lipsaniul — să se deschidă și să se închidă la aceeași oră ? Nu ar fi preferabil — atât pentru vânzători cît și pentru cumpărători — ca unele magazine să-și înceapă programul la orele 9, iar altele la 11 ? Eu cred că vânzătoarele ar saluta un asemenea orar, căci în orele de dimineață și-ar putea rezolva treburile gospodărești.

Redacția: Orarul să fie cauza fluctuației cadrelor din comerț ? Am întîlnit la magazinul de mobilă „Apartamentul” o vânzătoare care a lucrat zece ani în comerțul alimentar. Mi s-a părut cam ciudat că acum vinde mobilă...

Anton Dumitru: Există multe cazuri asemănătoare și, într-adevăr, orarul e una din cauzele acestor mutări.

Redacția: În ce ramuri ale comerțului se organizează cursuri de specializare ?

Anton Dumitru: Pînă la sfîrșitul acestui an se va organiza la București un curs de specializare cu responsabilii magazinelor de prezentare și desfacere a mobilei. Programul cuprinde teme interesante: „Mobila și funcțiile ei”, „Utilul și estetica mobilierului locuinței și a locului de muncă”, „Evoluția stilurilor”, „Constructorii celebri de mobilă”.

Redacția: Cine va preda aceste teme ?

Anton Dumitru: Ingineri și tehnicieni din direcțiile de resort. Avem intenția ca vânzătorii de mobilă să capete un rol activ. La cererea cumpărătorului, ei să poată merge acasă la el să-i dea sugestii de mobilare.

Redacția: Intenția e excelentă, o îmbrățișăm, dar ea implică — pentru a da rezultatele scontate — o mare grijă față de pregătirea vânzătorilor.

Anton Dumitru: Ne-am gîndit să rezervăm cîteva ore pentru un ciclu de lecții despre decorațiuni interioare și cu acest prilej să apelăm la specialiști. Un început în privința aceasta s-a făcut la cursul de specializare a vânzătorilor de jucării. Despre rolul educativ al jucăriilor a vorbit un pedagog, despre clasificarea lor în jucării educative și distractive un constructor de jucării...

★

Inițiativele sînt interesante. Eficacitatea eforturilor depuse pentru specializarea luorătorilor din comerț le vom vedea după rezultatele lor practice. Fiecare dintre noi are această posibilitate. Doar sîntem cu toții cumpărători !

Elisabeta MORARU
Fotografii de Elena GHERA

COPERTA NOASTRĂ

Ștefan CIUBOTĂRAȘU
artist al poporului

MICROINTERVIU

— Ce v-a acaparat mai mult la ora de față, teatrul sau cinematografia ?

— Teatrul, exclusiv. Pregătesc pentru actuala stagiune două roluri care-mi cer o deosebită concentrare: e vorba de personajele din comedia lui Aurel Baranga „Sfîntul Mitică Blajinu” și din vodevilul lui Labiche „Caniota”.

— Cît de blajin veți fi în prima piesă ?

— Atît cît poate fi un om care pătîmește de pe urma năravurilor mai vechi sau „mai noi”, ca să zic așa, ale unora. Comedia mi se pare deosebit de izbită datorită unghiurilor îndrăznețe din care este privită viața celor din jurul nostru.

— Dar „Caniota” lui Labiche ?

— Este un vodevil — și prin aceasta o experiență cu totul nouă pentru mine.

M. MIHĂILESCU
Fotografia de
Clara SPITZER

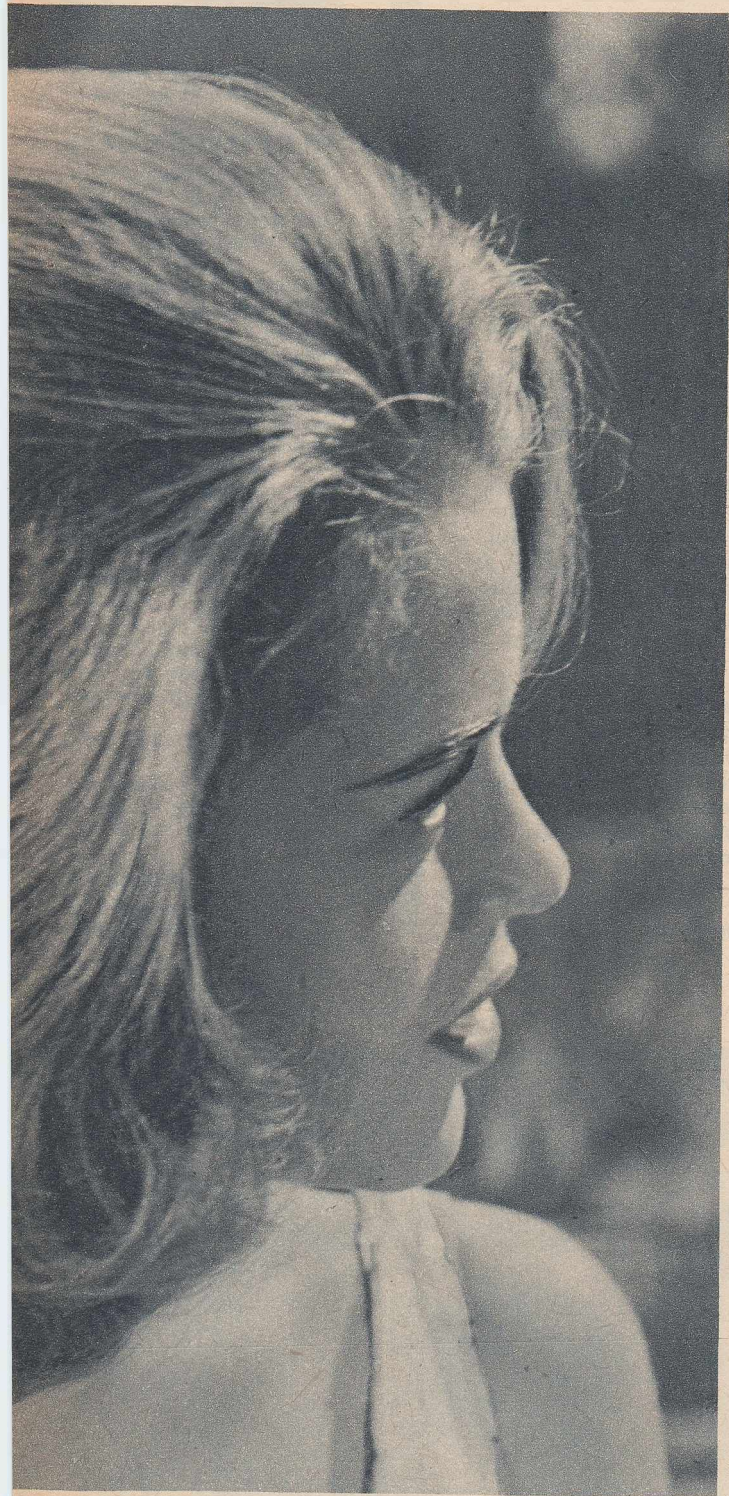

În fața bunăvoinței și răbdării vânzătorului — clientul cel mai curșugiu e dezarmat.

FILM

Jane Fonda, fiica cunoscutului actor american Henry Fonda. O vom vedea, nu peste multă vreme, în comedia „Duminică la New York”, realizată de Peter Tewksbury.

„A cui e vina?” că acest copil se află părăsit într-o gară.

VIAȚĂ FĂRĂ ARTIFICIU

CU
FLORICA
HOLBAN
DESPRE
ANCHETA
SOCIALĂ
ȘI
FILMELE
SALE
VIITOARE

În ultima vreme s-a discutat mult despre valoarea anchetei sociale în filmul documentar. „A cui e vina?” se pare că a lansat o modă. Tot mai mulți documentariști sînt atrași de acest gen și încearcă să-l abordeze într-un mod cît mai original. Pe această temă am avut o discuție cu regizoarea Florica Holban.

— Deși critica a subliniat reușita filmului dv., s-au auzit și unele obiecții, legate mai ales de formula prin care ați realizat ancheta.

— Mai întîi vreau să fac o precizare. Nu sînt pionierul acestui gen cinematografic la noi, cum s-a spus. Prima anchetă este conținută de documentarul „Casa noastră ca o floare”, iar aproape în același timp cu mine a lucrat și Mihai Dimitriu filmul „Mîine începe azi”. E vorba deci de trei filme care folosesc aceeași modalitate de investigație a realității. Dar numai de atît, pentru că cele trei filme sînt foarte diferite unul de celălalt. Fiecare a abordat un alt aspect al vieții noastre contemporane, fiecare are metoda sa de desfășurare a anchetei, fiecare poartă pecetea personalității realizatorului respectiv. Eu am ales o formulă și — indiferent dacă a plăcut sau nu criticilor — țin și acum la ea. Nu din subiectivism, ci pentru că am vrut să respect intru totul adevărul (aceasta e menirea documentaristului), să surprind viața fără artificiu, omul fără mască. Sînt total împotriva anchetelor cinematografice cu întrebările cunoscute dinainte de eroi.

— Vreți să vă explicați punctul de vedere?

— Sînt adepta documentaristului răbdător, care studiază îndelung omul și mediul în care trăiește, care îl urmărește în cele mai diverse împrejurări, filmează fără ca acesta să știe, iar la montaj are atîta peliculă, încît poate selecționa atitudinile caracteristice. Sînt împotriva înscenărilor, creării artificiale a unei împrejurări în care omul a reacționat revelatoriu. Aceasta necesită însă un timp

îndelungat de realizare a mului, aparatură specială multă, foarte mulți metri de peliculă, condiții pe care, o păcate, studioul nu ni le poate încă oferi. (Sîntem încă nevoiți ca pentru unele imagini să folosim un număr limitat de metri de peliculă.) De aceea „A cui e vina?” am ales formula întrebare-răspuns, atenție la reacțiile pe care provocau întrebările. În nici un caz n-aș fi admis ca acei copii să aștepte să sînt filmați. — Vă gîndiți să mai întreprindeți o anchetă filmată? — Da. În momentul de față este un gen care mă pasiunează. Și nu cred că este o modă, ci o foarte bună modalitate de investigație a realității, de pătrundere în așezatele „teme dificile”. Solicit la maximum spectatorul, face să participe activ la film și îl obligă la autoanaliză, la autitudine.

Tema filmului meu viitor interferează intrucîtva cu aceasta. Numai că direcția va fi copiii-părinți. Responsabilitatea copiilor ajunși adulți față de părinții care s-au îngrijit de ei, care le-au dat totul. Vreau să-l fac pentru ca să-l vrea și spectatorul cu mine în fața lui, pe care o știe intrucîtva, dar în fața căreia rămîne de multe ori pasiv. Să descopere singur și să-o judece.

— Date fiind păreriile emise mai sus, cum veți realiza această nouă anchetă?

— Nu știu precis, deși vor viitoare filmul va fi gata. Sînt în stadiul de documentare și selecție a materialului. Ceea ce știu sigur este că nu mă voi repeta. Voi păstra însă din „A cui e vina?” comentariu restrîns. Toate filmele mele sînt foarte concise. Am încredere în spectator. El știe „să vadă”. Filmului îi este proprie imaginea, iar o imagine bună vorbește de la sine, n-are nevoie de explicație.

— Și alte proiecte de viitor? — Am trecut la realizarea unui film „Rășinari” — un vestit sat de lângă Sibiu. Aș vrea să nu fie un film de istorie și artă populară, ci să degaje o idee cu forță ge-

Vi-l
prezentăm
pe JAN
LENICA

Dinamica și viguroasa grafică poloneză de după război n-ar fi avut poate același profil dacă din corul ei ar fi lipsit vocea lui Jan Lenica. Dar sectorul în care timbrul său original, inimitabil, s-a făcut auzit cu mai multă pregnanță, este desenul animat. Un ascuțit simț al tragicului uman, o ostilitate obsesivă față de locul comun și de ducegăria mic-burgheză, o linie de un laconism elocvent au făcut din fiecare nou film al lui Jan Lenica un eveniment în cinematografia de animație a ultimilor ani.

Sînt fie mici poeme filozofice ca „Noul Janko Muzi-

cantul” sau „Labirintul” străbătute de contradicțiile generate de linia modernă, fie satire declarate ca „Domnul Cap” sau „Rinocerii” — adaptare liberă după Eugen Ionescu — în care întrebările de ordin filozofic se întrepătrund cu cele generate de raporturile om-societate.

Cea mai recentă realizare a lui Jan Lenica, filmul „A”, a colectat în ultimul an cîteva premii de răsunset: Marele Premiu al Festivalului filmelor de scurt-metraj de la Oberhausen (Germania Federală), Marele Premiu la Festivalul de la Prades (Spania), „Prima à la qualité” în Fran-

ța și din nou în R. F. Germană. Premiul național cinematografic.

— Filmul „A” este realizat după un scenariu propriu — declară Jan Lenica unui redactor al revistei poloneze „Film”. L-am filmat cu o tehnică combinată. După ce am înregistrat imaginile după metodele clasice ale desenului animat pe pelicula alb-negru, am aplicat colorile manual cu pensula, așa cum se făcea cîndva pe vremea lui Méliès. Trama filmului e foarte simplă, un singur personaj plus... litera A, totul desfășurîndu-se într-un singur decor. Acțiunea se bazează pe

„UNCHIUL MEU” — un film de Jacques TATI

Este cu neputință să vorbim astăzi despre comedia cinematografică fără a cita — pe lângă numele ilustre din epoca filmului mut, să zicem Max Linder, Chaplin, Buster Keaton — aportul substanțial al lui Jacques Tati la înflorirea contemporană a acestui gen cu îndreptățire iubit de milioane de spectatori. Cartea sa de vizită, pe care sînt înscrise trei lung-metraje (toate încununuate cu premii de prestigiu), filme scrise, regizate și interpretate de Tati, e mai demult cunoscută cineaștilor de la noi. Acum însă, prezența pe ecran a filmului „Unchiul meu” (terminat în 1958, ultimul, în ordine cronologică, din filmele lui Tati) oferă publicului larg prilejul unei cunoștințe directe cu acest remarcabil cineașt comic.

Cum se întîmplă îndeobște cînd e vorba de mari personalități, arta lui Jacques Tati unește într-o fericită expresie, calitativ nouă, de sine stătătoare, tradiția și inovația. Cu el redescoperim strălucitele valori de altădată ale umorului vizual, de fiecare dată neașteptat, țîșnind spontan sub ochii noștri. Cu el ne întorcem la izvoarele autentice ale cinematografului comic mut, cu cascadele lui de gaguri, traducînd spiritual, în adevărate pantomime-balet, situații, relații sociale, mișcări umane mecanic-absurde ori burlești. Dar, evident, Tati și eroul său, domnul Hulot, lansat în două din cele trei filme, reînnoadă firul acestei mari tradiții nu prin imitare sau preluînd simplist procedee cînda de un efect ilariant irezistibil. Tot ce a făcut gloria neegalată a clasicilor filmului comic reprezintă o lecție organic asimilată, topită și transfigurată, permițînd o veritabilă renaștere. Originalitatea comicului francez rezidă în capacitatea lui de a revitaliza mijloacele predecesorilor săi în contactul viu cu realitățile contemporane, cu orizontul spiritual al oamenilor de azi. Tati întreprinde în filmele sale o investigație pătrunzătoare a lumii burgheze postbelice, dintr-o perspectivă comico-satirică unind exemplul deprins de la maeștrii de odinioară cu propria inspirație și invenție.

Încă de la începuturile sale, cinematograful a găsit în relația dintre om și materie, dintre erou și obiectele inerte înconjurătoare o sursă de haz, poate naiv uneori, dar totdeauna savuros și un tîlc. „Răzvrătirea” obiectelor poate fi reîntîlnită și la Tati. În „Unchiul meu”, domnul Hulot se izbește de o sumedenie de dificultăți comice din cauza elegantei limuzine, a porții automate de la vilă, a garajului, a mobilierului modern și strict

„funcțional” din bucătărie, a fîntînii arteziene din grădina etc. — care par toate anume făcute ca să-l șicaneze, să-l încurce cu „capriciile” lor. Numai că toate aceste peripeții amuzante nu traversează ecranul

și „Unchiul meu” (1958 *) alcătuiesc o trilogie. Partea întîii oferă o panoramă comică a miciei burghezii provinciale cu mentalitatea ei mărginită, cu hazul ei nesărat, cu lipsa ei de aspirații. „Vacanța domnului

lizația modernă” în accepția lumii capitaliste. Pe măsură ce pătrundem însă în lumea filmului, semnificațiile subterane ale relațiilor eroului cu mediul înconjurător, valoarea simbolică a situațiilor și in-

neralizatoare: aceea a permanenței valorilor create de poporul român. Deși prin însăși denumirea și scopul său, documentarul este o cronică a realității — nu trebuie să dea o imagine naturalistă a ei. De aceea pun mare preț pe existența unei idei centrale majore, filozofice în documentar. Sîmpla ilustrare a unor fapte nu duce la nimic.

În perspectivă mă așteaptă un film despre scriitorul Geo Bogza și — fără să fie obsesie — un altul tot despre copii. Nu unul dintre acelea care speculează drăgălășenia celor mici — cu succesul asigurat — cum se spune.

— Intenționați să vă specializați în filme despre copii?

— Cu toate că se pune în toate domeniile foarte serios problema specializării, pentru un cineașt o socot neindicată. Îi îngustează orizontul, îl standardizează. Dar nu există om fără preferințe. Iar preferințele mele rămîn copiii. Să devin învățătoare a fost unul din marile mele visuri de adolescență. Ca regizor încerc să mă realizez și ca educator. Filmul pe care doresc să-l fac într-un viitor nu prea îndepărtat se va ocupa de perioada trecerii la pubertate a copiilor. Urmăresc îndeaproape cercetările multor medici și pedagogi. Nu va fi însă un film de știință popularizată. Nu latura fiziologică mă interesează, ci implicațiile psihologice ale acestei perioade din viața omului. Ele vor ridica multe întrebări pentru părinți, niște probleme pe care trebuie să ni le punem în educarea copiilor. Generația de azi crește în condiții deosebite. Mediul social, revoluția tehnico-științifică, progresele uimitoare în artă îi influențează puternic, le determină o formație afectivă și intelectuală deosebită.

Documentaristul are obligația să caute și să pătrundă laturile noi ale vieții noastre de astăzi. Domeniile de investigație — chiar și din lumea infantilă — sînt multiple și îl așteaptă.

Ileana ALEXENI

lui și nu dispar repede uitate, ci se organizează în jurul ideii artistice vizate de cineașt. Ele constituie acel univers de gheață, satirizat de Tati, redus la automatisme și la o bunăstare dezumanizată, în care confortul amenință însăși bucuria de a trăi, devenind un non-sens.

S-a spus, nu fără temei, că realizările lui Jacques Tati: „Zi de sărbătoare” (1949), „Vacanța domnului Hulot” (1953)

Hulot” se dezvoltă pe o incisivă batjocorire a tabieturilor și ticurilor „lumii bune”, care nici în vacanță, la marea, nu poate scăpa de încorsetarea unei existențe anchilozate de conveniențe și ierarhizări sociale rigide. În sfîrșit, „Unchiul meu” îndreapță ascuțișul unei ironii subtile și pertinente către ceea ce se cheamă „civi-

*) La fiecare film al său Tati lucrează efectiv, de la elaborarea scenariului pînă la copia standard, cam 3-4 ani.

lizației comice capătă relief.

Blind, naiv și oarecum bizar, ca un copil mare, visător, animat de bune intenții dar iremediabil stîngaci, Hulot e în fond un nonconformist. El se mișcă ingenuu, cu o grație de poet, într-un univers tern ale cărui malformații le face vizibile și ridicole prin simpla sa prezență. De aci decurge și permanenta rezonanță poetică a umorului său, învăluind satira cu un nimb de fantezie. Pentru că „pășaniile” comice ale eroului comunică, împreună cu semnul lor critic evident, o tulburătoare emoție. Este pe de o parte emoția suscitată de satisfacția jocului infantil, plin de haz la care Hulot aderă sincer; este, pe de altă parte, emoția tristă în fața ticurilor și automatismelor care — ca în descrierea uzinei „Plastac” sau a petrecerii de la familia Arpel — usucă viața, o transformă în scheme ridicole.

Dacă în genere o comedie cinematografică bună nu poate fi povestită, cu atît mai greu se pretează la așa ceva filmele lui Tati. Hulot trebuie văzut o dată, de două ori și gustat în toată substanța lui comică complexă. Aceste rînduri nu sînt decît o invitație.

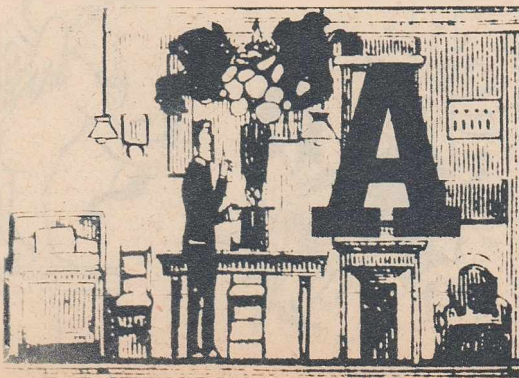
Mihail LUPU

conflictul dintre om și litera A care începe să intervină în existența sa cotidiană. Omul încearcă să se opună, mai întîi cu blîndețe și glumind, apoi cu mereu mai multă nerăbdare. Dar zadarnic: litera îl readuce la o stare de prizonierat. Lucrurile ajung pînă la violență și torturi, în urma cărora omul își pierde conștiința. Cînd își revine în simțiri, litera a dispărut. Ușurat, omul se întoarce la muncă lui. În clipa aceea se ivește însă o nouă literă: „B”!

O filozofie — după cum se vede — nu prea roză. Dar din însuși faptul că nu încetează

să facă filme, se presupune că Jan Lenica nu e un defetist. În prezent lucrează la Paris la un film cu un caracter deosebit, de operă colectivă, în care sînt folosite alături de desenele lui Lenica, studii după arhitectura francezului Guimard și a belgianului Hort, lucrări ale graficianului englez Beardsley și ale pictorului austriac Klimt. Va fi un film-experiment, un film-improvizație, montat de Henri Colpi și cu un comentariu al scriitorului și poetului André P. de Mandiargues.

E. R.

● O revedere cu un veteran al ecranului, Charles Boyer, ne promite regizorul american William Wyler. „Cum să furi un milion de dolari și să trăiești apoi fericit mereu” sună titlul kilometric al acestei noi producții, care o va avea drept vedetă pe Audrey Hepburn. În fotografia nr. 1: cei doi protagoniști ai filmului lui Wyler.

● Milos Forman, tânărul regizor ceh care cu filmul său „Amorurile unei blonde” s-a bucurat de un apreciable succes la ultimul festival cinematografic de la Veneția, lucrează în prezent la un scenariu intitulat „Lucerna” — istoricul unei cunoscute cafenele pragheze, care a fost de-a lungul anilor punctul de întâlnire al lumii artistice din capitala cehoslovacă.

● În Austria se realizează filmul „40 de zile de la Musa Dag”, ecranizarea unui celebru roman scris în 1934 de scriitorul Franz Werfel. Precum se știe, acțiunea se petrece în anii primului război mondial și se referă la masacrarea populației armenice în Turcia asiatică. În rolul principal va apărea actorul egiptean Omar Sharif.

● Regizorul danez Carl Th. Dreyer, care a prezentat în toamna aceasta la Veneția filmul său „Gertrud”, a declarat că intenționează să transpună pe ecran tragedia lui Euripide „Medeea”. În rolul titular ar urma să-și facă debutul cinematografic vestita cântăreață Maria Callas.

● Cunoscutul comic american Jerry Lewis începe lucrul unui nou film de autor (semnează scenariul, regia și interpretează, bineînțeles, rolul principal): „Trei într-o barcă”. Dintr-o multitudine de parteneri, o amintim pe Janet Leigh (Vikingii).

● Regizorul sovietic Iuri Ciuliukin realizează în prezent comedia „Regata fericită”, după spusele sale — „un film despre prietenie”. Interpreta principală — Natașa Kustinskaia pe care în fotografia nr. 2 o vedem în rolul stewardesei Alena.

● Despre tânăra din fotografia nr. 3 se spune că „este fata cea mai fericită din Paris”. Are toate motivele: actrița canadiană Geneviève Bujold, aflată în turneu în capitala Franței, a fost aleasă de cineastul Alain Resnais să joace, alături de Yves Montand, în ultimul său film „Războiul s-a sfârșit”.

CREDEȚI-MĂ, OAMENI!

Într-un neuitat episod din „Poemul pedagogic”, Makarenko demonstrează efectul pe care un climat de încredere îl are asupra înfloririi personalității umane: încredințând o sumă mare de bani tocmai aceluia dintre coloniști care „se bucură” de reputația unui hoț inveterat, inspiratul pedagog determină o răsturnare categorică în sufletul băiatului. Spectaculoasa reînviere morală a tinerilor educați de Makarenko a intrat în istorie. Dar, o dată cu anii, părea să fi fost dată uitării „tactica încrederii”.

Datînd acțiunea filmului „Credeți-mă, oameni!” cu anul 1956, scenaristul Iuri Gherman și regizorii I. Curin și V. Bernstein (continuatorii unui proiect al maestrului lor, regretatul Leonid Lukov) subliniază legătura dintre soarta eroului lor și o perioadă istorică apasă, caracterizată prin abuzuri și ilegalități.

Cu Aleksei Lapin facem cunoștință atunci cînd i se mai zicea Leoha Labă și își ispășea trecutul de borfaș într-un lagăr de muncă din Nordul îndepărtat. Un trecut cu care de altfel hotărîse s-o rupă definitiv. Cu cele trei meserii învățate în lagăr, aștepta să înceapă „o viață nouă”. O întimplare absurdă îl face însă, chiar în preajma eliberării, să devină complicele involuntar al unui asasin, care îl silește să evadeze o dată cu dînsul.

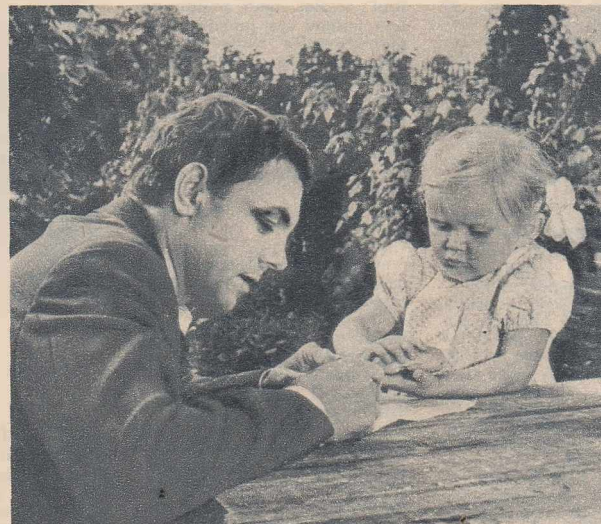
Frământările dramatice ale acestui om, care caută cu disperare o cale de integrare în societate, sînt contrapunctate de

conflictul ce opune doi lucrători de miliție, reprezentanți ai unor concepții deosebite privind misiunea lor. Persoana colonelului Anohin sintetizează trăsăturile anchetatorului de tip nou, care vede în demnitatea umană principalul resort al redresării foștilor delincvenți, în timp ce figura lui Raskatov evocă un anume tip de funcționar, limitat și lipsit de grija pentru om, care mai putea fi întâlnit în acei ani.

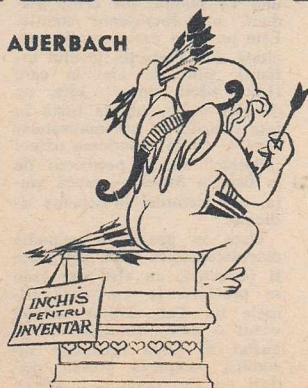
Scenariul e construit în jurul citorva momente tari, al căror tragism evoluează de la înfruntarea primară a celor doi evadați (subliniată de antologica scenă a luptei cu lupii în tundră), la ciocnirea de atitudine dintre cei doi ofițeri de miliție (în secvența plină de suspense de la teatru, cînd îl recunosc pe Lapin) culminînd cu scena dinspre final, toată numai tensiune interioară, cînd Lapin ia hotărîrea să se predea.

Dacă figura eroului central (Kirill Lavrov, memorabilul Sintov din „Vii și morți”) izbuște să polarizeze interesul spectatorului pentru destinul unei conștiințe omenești și nu doar pentru pitorescul unui personaj de la marginea societății, s-ar putea reproșa în interpretarea lui Anohin (V. Samoilov) și Raskatov (V. Kuznețov) o schematizare care riscă să reducă la o formală despărțire în „buni și răi” un proces istorico-social foarte complex.

Ana ROMAN

RIK AUERBACH

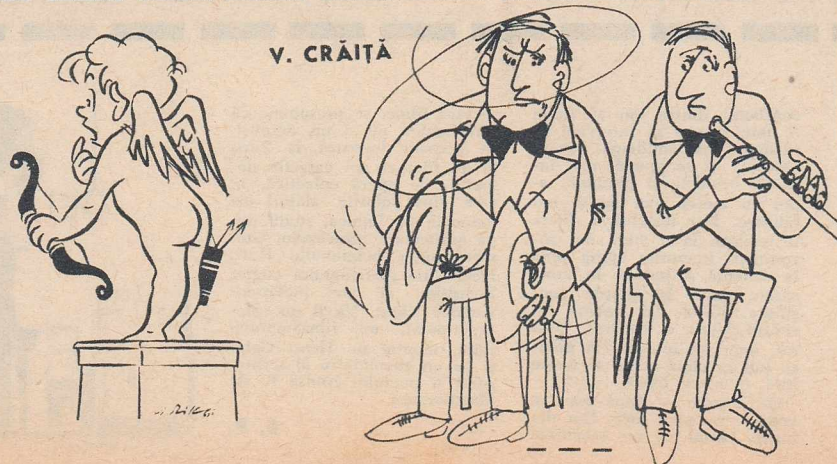

„Dacă Cupidon ar fi...
...Gestionar!”

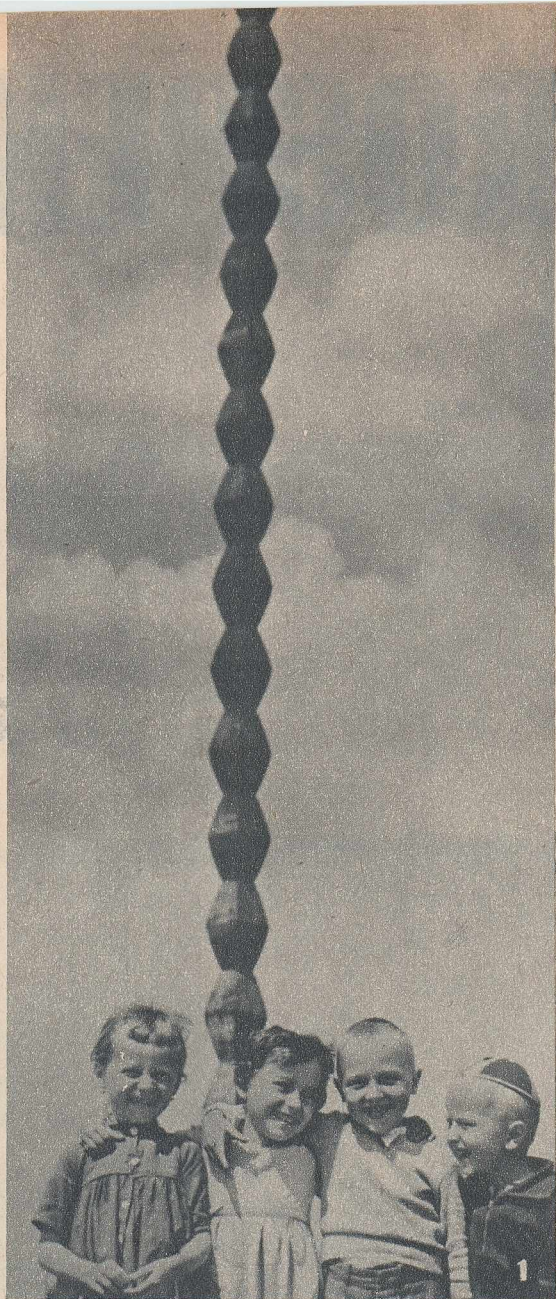

...Fotbalist!”

V. CRĂIȚĂ

Cititorii

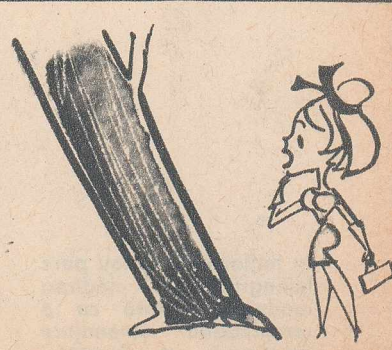
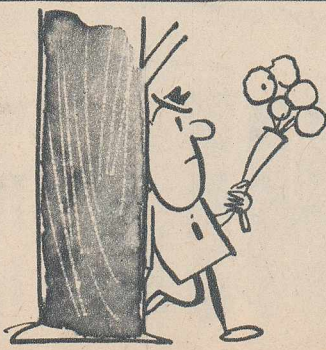
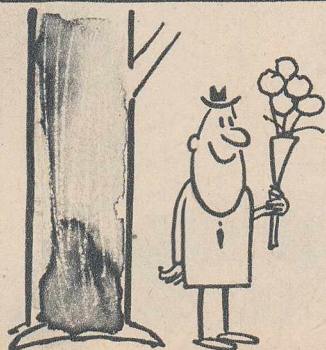
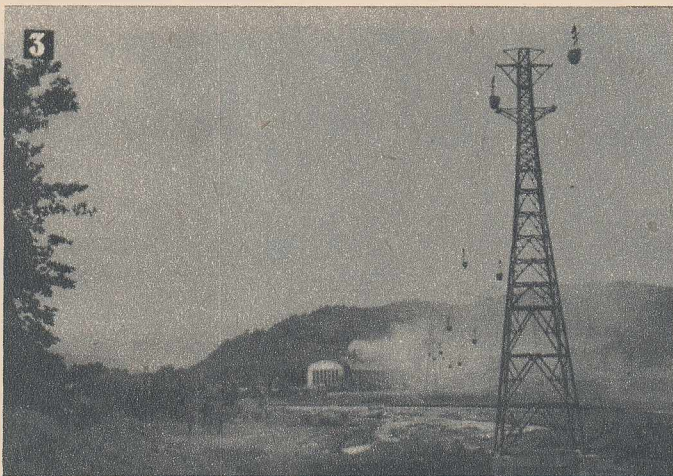
fotografiază...

1 „Strănepoții lui Brâncuși...”
Nicolae ROSENFELD, Tg. Jiu

2 „La ieșirea din peștera Mu-
lerii”.
M. VRÎNCEANU, București

3 „Un nou drum al cărbune-
lui: de la mina Schitu Go-
lești direct la termocen-
trala Golești”.
I. CRUCEANĂ, Pitești

4 „La pescuit pe Razelm”.
Maxim GHERASIM, Tulcea

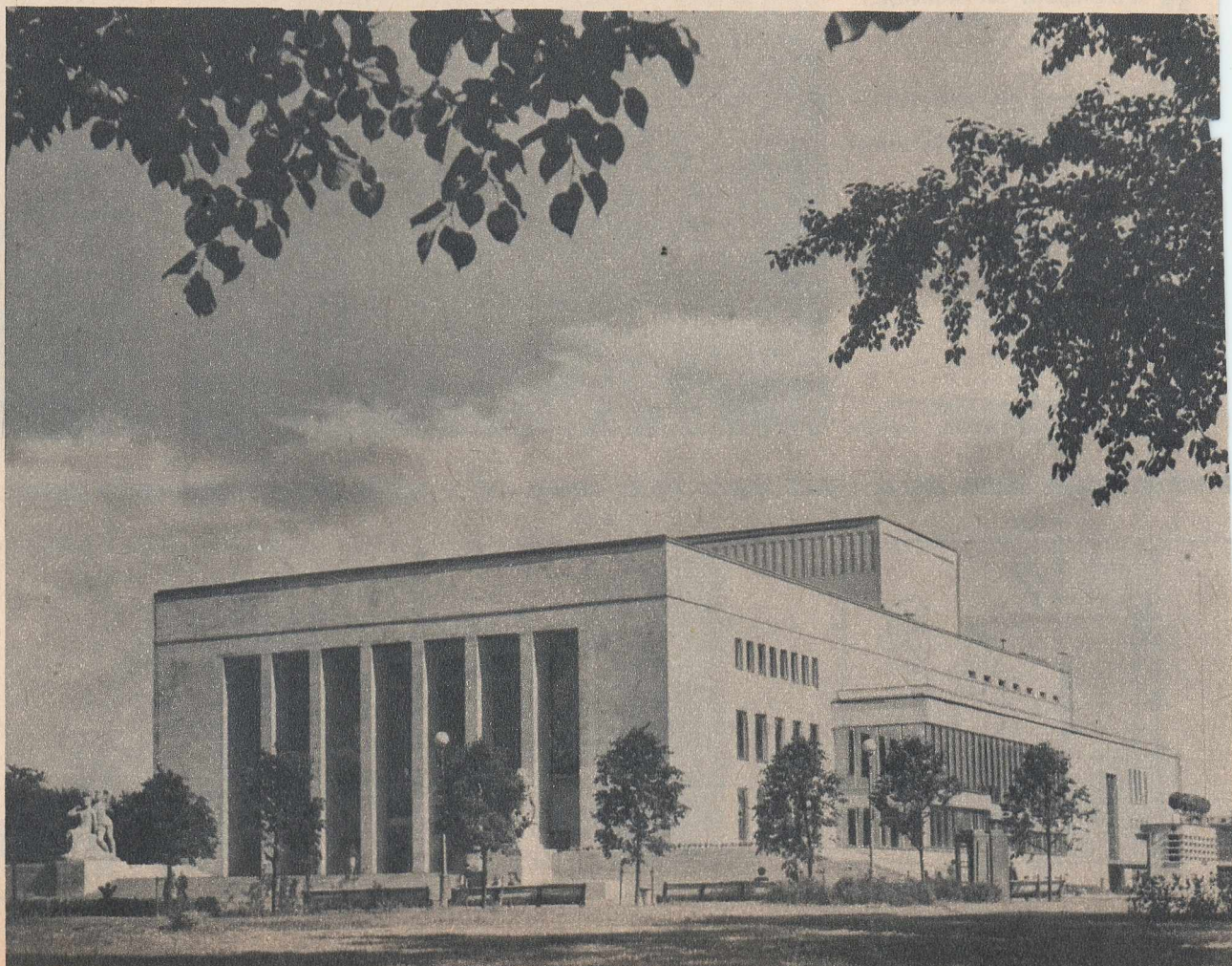

NEVSKI PROSPEK CONTINUĂ...

— NOTE
DE
DRUM
DIN
LENINGRAD —

de
Toma
George
MAIORESCU

Palatul de iarnă, scenă pe care, bătînd gongul ultimului act al lumii vechi, se inaugura prin acea uriașă propulsoare a istoriei care a fost Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, începutul erei comuniste.

În mijlocul unui nou parc leningrădean, clădirea modernă, dotată cu o remarcabilă amenajare interioară, a Teatrului tineretului.

Noaptele albe... Călărețul de aramă... Săgeata amiralității... Ermitajul... Închisoarea Petropavlovsk... Palatul de iarnă... Cheiurile și curcubeiele — poduri ale Nevei... Palatele lui Rastrelli... Cartierul Viborg... Cruciaștorul Aurora... Istorie încremenită în piatră și poezie. Cîntată în arme și cărți. Fără eplote, fără descrieri, simpla enumerare ne asociază, spontan, imagini mustind de seva istoriei. Petrogradul de ieri — Leningradul de azi. Mereu același, patinat de secole, și mereu altul, tînăr și avîntat. Dar o osie a permanenței trece prin acest atît de vechi și atît de nou oraș nordic, o osie în jurul căreia gravitează istoria în toate dimensiunile ei. O denumim lapidar: Nevski Prospekt.

Trecutul și prezentul se amestecă, se învălmășesc, la fiecare pas, în cea de-a treia dimensiune: viitorul. Vă aduceți aminte de Gogol? „Nu-i nimic mai frumos, la Petersburg cel puțin, decît Nevski Prospekt; pentru Petersburg el înseamnă totul!” Și iată-i orașul: primele ore de dimineață cu abur de pline caldă și piroști, mujici în ciubote grosolane și haine pătate grăbiți spre lucru, bătrîne în pelerine zdrențuroase ațînînd calea trecătorilor, cîte un funcționar somnoros cu servieta subsuoară. La ora 12 Nevski Prospekt începe să se populeze: băieți de prăvălie în halate pestrițe încărcăți cu pachete, bătrîni și bătrîne în pas domol și, peste tot, preceptori și guvernante palide pășind rar după rîndurile de copii. Ceva mai tîrziu parada taliilor, pălăriilor și a jachetelor de atlas, a redingotelor și a uniformelor... Cîte-o caretă cu lacheu în livrea și o blondă ascunsă după perdeluțe fine. De la ora 16 strada e iar pustie, pentru ca imediat după căderea primelor umbre ale amurgului să-și reînceapă viața. Atunci iese pe ea și îngîmfatul locotenent Pirogov, mereu în

căutare de aventuri galante, și plictisita dar tînăra soție a meseriașului Schiller, timidul și visătorul artist Piskarev, asesorul de colegiu Kovaliov (cel care-și pierduse nasul), moșierul Certokučki și, furișîndu-se, să nu-l observe nimeni, sărmanul slujbaş Akaki Akakievici Bașmacikin. Dar să părăsim pestrița lume gogoliană și, după un secol, amplificat nemăsurat în timp de acea măreață propulsoare a istoriei care a fost Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, să ne petrecem pașii pe Nevski Prospektul zilelor noastre.

Au dispărut de mult personajele și orarul gogolian. Strada e alta, alții trecătorii. Numai casele, memoria vie a orașelor, au rămas pe locul lor și fiecare din ele își are povestea ei. O poveste mai îndepărtată sau mai apropiată, dar casă lîngă casă, amintire lîngă amintire se unesc într-o stradă, iar strada cu istoria.

De unde să începem? De la mănăstirea Aleksandr Nevski care, încă de la temeliiile orașului, trebuia legată printr-o stradă de drumul spre Novgorod? Sau de la începutul noii istorii cînd, la 25 octombrie 1917,

detașamente înarmate de muncitori, trecînd pe Nevski, sub marele arc al Cartierului general, se îndreptau spre a da asaltul final al lumii vechi ce-și găsisese ultimul refugiu în Palatul de iarnă?

Dar, poate, să începem chiar de la capătul străzii, unde însăși clădirea cu numărul 1 ne poate oferi cea mai concentrată imagine a dezvoltării orașului. La Direcția generală a construcțiilor din Leningrad — avîndu-și sediul în această clădire — aflăm că în ultimul deceniu Leningradul s-a întins, pe orizontală și pe verticală, cu peste 11 milioane metri pătrați... În edificiul cu numărul 3, într-o vizită făcută la redacția revistei „Neva”, aflăm că în încăperile de la etajul II, la 13 aprilie 1917, într-o adunare plenară a Comitetului Central și a activiștilor din rîndurile armatei, pregătind Revoluția, Lenin vorbea despre conținutul și metodele de agitație revoluționare... De aici, din această clădire sobră de pe Nevski Prospekt, cuvîntul lui Lenin trecea în uzinele din cartierul Viborg, în cazarmele de pe insula Vasilievski, pe navele de război ancorate în rada portului

și în cartierele mărginașe ale proletariatului, însuflînd energie, electrificînd, transformîndu-se în acea acțiune, care, de la strîngerea și dosirea armelor pînă la planul detaliat pe minute al insurecției, avea să izbucnească în Marea Revoluție.

Dacă edificiul cenușiu de la numărul 9 (azi sediul agenției de curse aeriene), construit de un bancher la începutul veacului și imitînd palatele Medicilor din Florența, e impunător, vizavi, edificiul cu numărul 10, model de proporții și eleganță decorativă, e înălțat în stilul arhitectonic al clasicismului rus de la începutul secolului al XVIII-lea. Alături, o placă memorială ne amintește de eroismul leningrădenilor în cele 900 de zile de blocadă nazistă...

Plină de interes este istoria edificiului cu numărul 15. Pe frontispiciul ei o firmă luminoasă anunță cinematograful „Baricada”. Dar să ne întoarcem în trecut. În 1755, pe locul unor case de paiantă, renumitul arhitect al epocii imperiale Rastrelli ridică pentru împărăteasa

(Continuare în pag. 14)

Elisabeta o reședință provizorie din lemn. Peste doi ani aici apare și teatrul palatului în care își începe spectacolele, sub conducerea lui F. Volkov, primul „teatru profesionist rus”. În depozitul de materiale, transformat în atelier de sculptură, se naște modelul monumentului lui Petru I — Călărețul de aramă. Sculptorul francez Falconet, locuind chiar în clădirea teatrului, e vizitat aici de prietenul său Denis Diderot. Clădirea se extinde, se transformă, iar în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în ea își găsește sediul faimosul „Club de șah” al

a scriitorilor și artiștilor. De aici s-a îndreptat la 27 ianuarie 1837 Pușkin, secondat de Danzas, spre locul due-lului ca, peste câteva zile, să se citească, tot aici, versurile înflăcărâte ale tânărului Lermontov condam-nându-i pe sus-pușii ucigași ai poe-tului... Iar pe malul de granit al riului Moika — fostul pension Demut, în care au locuit Mickiewicz și Ciaadaev, Griboedov și Pușkin... Alături, Institutul electrotehnic de transmisii, decorat în ultimii ani pentru rezultatele obținute în dome-niul televiziunii în culori și al elec-trofotografiei la distanță, și sediul

mură, să nu urcăm în clopotnița de peste 70 de metri ca de acolo să ni se ofere o magnifică panoramă a Leningradului. Dar interiorul catedralei e nemaiîntlnit și dintr-un alt punct de vedere. El găzduiește cel mai mare muzeu de istoria religiilor și a ateismului din lume. Peste 100 000 de exponate organizate pe cicluri (știința și religia, originea religiei, religiile Orientului, originea creștinismului, istoria bisericii pravoslavnice și a ateismului rus etc.) îți vor solicita o atenție meritată. Pe dalele pieței din fața catedralei a curs nu o dată sîngele muncito-

bolite, întinzîndu-și dreptunghiul pe patru străzi. Se spune că perimetrul i-ar întrece un kilometru. Construit în 1761 ca o hală de negoț, un bombardament din 1941 îl năruie. Reconstruit după război, păstrîndu-și vechea arhitectură, dar cunoscînd o nouă împărțire și o amenajare specializată a interioarelor, Gostinîi Dvor este azi centrul vieții comerciale de pe Nevski, unul din cele mai mari și mai bogat asortate magazine universale din Uniunea Sovietică. Vizavi, magazin universal „Pasaj” e cartierul general al modei feminine leningradene. În aceeași clădire se găsește și sala de teatru „Pasaj”. Odiñoară vestită prin șezătoarele sale literare — citeau și conferențiau aici despre literatură Cernișevski și Turgheniev, Saltikov-Șcedrin, Nekrasov și Dostoievski — azi e sediul Teatrului dramatic de stat din Leningrad care a primit numele remarcabilei actrițe V. F. Komissarjevskaja, întemeiat în zilele aspre ale blocadei.

În colțul lui Nevski Prospekt cu Sadovaia ne întîmpină o clădire în stilul clasicismului rus, bogat împodobită cu coloane și basoreliefuli. În logiile dintre coloane recunoaștem statuile lui Homer și Platon, Euclid și Euripide, Hipocrat și Demostene, Virgiliu, Tacit, Cicero și Herodot. Ne găsim în fața Bibliotecii publice „Saltikov-Șcedrin” — una din cele mai mari din lume, a doua în Uniunea Sovietică după Biblioteca „Lenin” din Moscova. Fondul de cărți: aproape 14 milioane exemplare. Nu putem trece fără să ne oprim un moment pe lângă vestita clădire Eliseev, cu vitrine înalte cît un etaj îndărătul cărora strălucesc candelabrele de cristal ale celui mai elegant magazin alimentar din Leningrad. La etaj — cunoscutul Teatru de comedie de sub conducerea artistului poporului din U.R.S.S., regizorul N. Akimov — care se află în aceste zile într-un turneu în țara noastră. În partea dreaptă — din piața Ostrovski pînă la riul Fontanka — Parcul de odihnă, iar în fostul Palat Anicikov, Palatul pionierilor, cunoscînd în diferitele sale cercuri o afluență de 10 000 de copii.

Clădirile se succed cu plăcile lor memoriale solicițîndu-ne memoria, asociațiile. Cine și-ar închipui că în clădirea în fața căreia există o permanentă animație — modernul cinematograful „Titan” — a trăit Glinka; că alături a locuit, pînă în ziua morții, Saltikov-Șcedrin; că la nr. 36 a stat, timp de două decenii, Nekrasov, conducînd revista „Sovremennik”; că în aceste odăi, la redacția „Otecestvennîe zapiski”, au lucrat conducătorii democrațiilor revoluționari ruși: Cernișevski și Dobroliubov; că la nr. 14 a scris și și-a cules în propria tiparniță „Călătoria de la Petersburg la Moscova” Radîșev !...

Dar plimbarea noastră se apropie de sfîrșit. În Piața Aleksandr Nevski se termină și Nevski Prospekt. Întemeiată de Petru I pe locul unde după legendă s-ar fi aflat biserica ridicată de Nevski după bătălia cu suedezii, mănăstirea Aleksandr Nevski s-a păstrat ca unul din puținele monumente arhitectonice rămase nealterate din vremea întemeietorului orașului de pe Neva. Iar dincolo de bătrîna clădire, peste zidurile albe ale noilor cartiere, plutesc triunghiurile macaralelor, se plîntează imense spații verzi și peste Neva se acumulează încă un pod... Nevski Prospekt continuă...

Nevski Prospekt, în fața marelui magazin universal din clădirea Gostinîi Dvor.

revoluționarilor democrați. Cernișevski, Nekrasov, Pisarev se lansează aici în marile lor dispute despre cenzură și lupta pentru libertatea cuvîntului. Dar funcționarii țariști închid acest periculos loc de întrunire, pentru ca peste cîțiva ani, sub un alt nume, să reapară din nou cu o activitate îmbogățită prin prezența unui Turgheniev sau Dostoievski...

Evocările literare nu ne părăsesc nici o clipă. Numărul 18 e strîns legat de moartea tragică a aceluia care a cîntat inegalabil orașul Călărețului de aramă. În ea se afla, odinioară, cofetăria Volf, loc de întîlnire

cele mai vechi societăți corale a țării, din mijlocul căreia au ieșit Glinka, Balakirev, Rimski-Korsakov...

Plimbîndu-ne pe Nevski Prospekt nu vom putea să nu ne oprim în fața splendidului monument arhitectonic în stil clasic, cu un plan în formă de cruce — catedrala Kazan — să nu-i admirăm îndelung coloanele, capitelurile, balustradele bogat ornate, basoreliefurile sau, intrînd, să nu aruncăm o privire asupra pardoselii de mozaic, a celor 56 de coloane monolitice din granit roșu, a statuiilor de bronz și mar-

rilor revoluționari. În acest loc s-a încheiat tragicul episod al „Duminicii singeroase” a lui 9 ianuarie 1905, cînd armata și poliția țaristă și-au descărcat armele în demonstranți. Dar tot această piață a fost și scena marilor pregătiri, a mitingurilor și demonstrațiilor revoluționare din zilele lui 1917...

De cealaltă parte a pieței — o librărie. Mărimea ei ne-o sugerează o singură cifră: 30 000 de titluri de cărți în vînzare. Alături, sala mică a Filarmonicii leningradene.

Mai departe cîteva sute de metri sînt ocupate de așa-numitul Gostinîi Dvor, un edificiu imens cu arcade

UȘI, GEAMURI ȘI PETICE DE HÎRTIE

de Eugen FRUNZĂ

Pe ușă un afiș în tipar negru și creion roșu anunță publicul care a-nume sînt zilele și orele de audiență la șeful serviciului.

La ora 9, cînd ar trebui să înceapă audiențele, șeful serviciului discută cu amicul și colegul său Costache despre meciul consumat ieri și urmărit pe ecranul televizorului. La ora 9 și cinci minute soția îl mustră la telefon: „N-ai putut să treci și tu pe la «Union» să iei bilete? Ți-a fost prea greu? Lași totul pe spinarea mea” etc., etc. La 9 și un sfert, nitam-nisam, șeful serviciului e chemat la șeful său. Scoate un dosar din dulap, își potrivesște ținuta și, pe cît posibil mai grăbit, iese pe ușă, absent, preocupat, surd.

— Tovarășe... — încearcă să-l acosteze cetățeanul cap de coloană. Dar silueta șefului s-a și topit undeva, după un colț fatidic.

Pînă la urmă, totuși, audiențele vor începe la ora 10 și trei minute fix, în enervarea generală a părților. Probabil că șeful serviciului nu va socoti niciodată ce și cît înseamnă de fapt cele vreo 20 de ore pierdute la un loc de către 20 de cetățeni care, spre ghinionul lor, au crezut în seriozitatea unui afiș în tipar negru și creion roșu.

★

Gospodina își cunoaște munca, ritmul, drumurile. Socotește zilnic ce și cum are de făcut și își drămuiește timpul. Astăzi va cumpăra între altele niște mezeluri și brînzeturi. Se va îndrepta așadar spre magazinul de peste drum unde se aprovizionează de obicei. În câteva minute va termina cu târguilele, apoi se va întoarce acasă, va curăța în grabă carțofii și îi va pune la fiert. Cu supravegherea îl va însărcina pe tata soțu pentru că dînsa, la orele 11, trebuie să fie la școala unde învață băiatul. I-a fixat dirigintele o întrevedere.

La raionul cu mezeluri totul se desfășoară normal. Dincolo însă, la lactate, un mic anunț avertizează: „Inchis”. De ce? Gospodina nu obține brînză; în schimb se alege cu o informație suplimentară din partea responsabilului:

— Vinzătoarea e în concediu.

— Și de ce n-o înlocuiește cineva?

— N-are cine.

Punct. Fugi, femeie, dacă te țin picioarele, pînă la alt magazin! Distanța — cam jumătate de kilometru. Fugi, pentru că nu ai prevăzut în programul tău și ceea ce se cheamă birocratism sau indolență. Hîrtia mizgălită cu creionul chimic atenuază, impasibilă și rece, la timpul și la sănătatea ta.

★

O foaie de caiet lipită pe geam anunță de vreo două luni: „În renovare”. Aici motivul e categoric. Nu e cazul să comentăm.

Dincolo motivul e de asemenea indiscutabil. Scrie negru pe alb: „Înventar”.

Cetățeanul mai bate câteva străzi și ajunge la alt atelier de aceeași specialitate. Ce-i drept, unul mai mic, prizărit, însă biletul fixat pe ușă e mult mai optimist: „Mă întorc în zece minute”. La urma urmei, nu e cine știe ce. Zece minute trec repede. O țigară fumată pe îndelete. Ah!

Și după un ceas de așteptare cetățeanul constată că și-a consumat ultimele patru țigări din pachet și că anunțul de pe ușă începe să se lățească într-un ris batjocoritor.

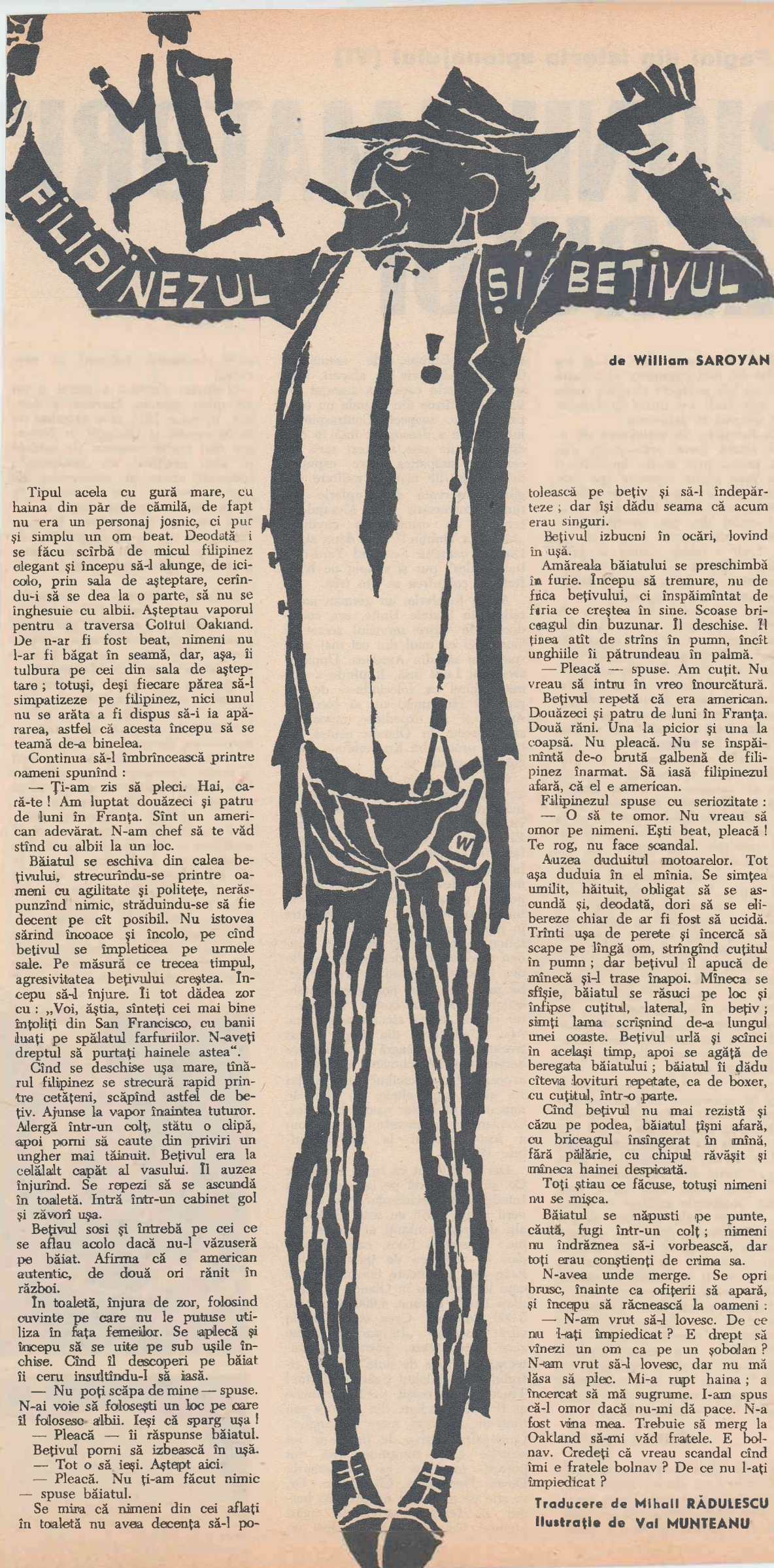
— Rîzi, pocitanie? De mine rîzi?

— Doamne ferește... Poate îl auzi de la bodegă pe stăpînul meu... Are obiceiul să ridă tare cam de la sprîțul trei în sus.

★

Concluzia? Oameni buni, nu vă mințiți și nu-i mințiți pe alții.

Scrieți poeme, scrieți bilete de amor, dar mai slăbiți-ne cu mania anunțurilor ba derutate — pentru că nu le respectați — ba iresponsabile sau necinstite. Lăsați geamurile transparente și nu vă acoperiți conștiința cu petice de hîrtie.

de William SAROYAN

tolească pe bețiv și să-l îndepărteze; dar își dădu seama că acum erau singuri.

Bețivul izbucni în ocări, lovind în ușă.

Amăreala băiatului se preschimbă în furie. Începu să tremure, nu de frica bețivului, ci înspăimîntat de fîria ce creștea în sine. Scoase briceagul din buzunar. Îl deschise. Îl ținea atît de strîns în pumn, încît unghiile îi pătrundeau în palmă.

— Pleacă — spuse. Am cuțit. Nu vreau să intru în vreo încurcătură.

Bețivul repetă că era american. Douăzeci și patru de luni în Franța. Două răni. Una la picior și una la coapsă. Nu pleacă. Nu se înspăimîntă de-o brută galbenă de filipinez înarmat. Să iasă filipinezul afară, că el e american.

Filipinezul spuse cu seriozitate: — O să te omor. Nu vreau să omor pe nimeni. Ești beat, pleacă! Te rog, nu face scandal.

Auza duduital motoarelor. Tot așa duduia în el mînia. Se simțea umilit, hăituit, obligat să se ascundă și, deodată, dori să se elibereze chiar de ar fi fost să ucidă. Trînti ușa de perete și încercă să scape pe lîngă om, strîngînd cuțitul în pumn; dar bețivul îl apucă de mîneacă și-l trase înapoi. Mîneca se sfîșie, băiatul se răsuci pe loc și înfipse cuțitul, lateral, în bețiv; simți lama scrișnind de-a lungul unei coaste. Bețivul urlă și scînci în același timp, apoi se agăță de beregata băiatului; băiatul îi dădu câteva lovituri repetate, ca de boxer, cu cuțitul, într-o parte.

Cînd bețivul nu mai rezistă și căzu pe podea, băiatul țîșni afară, cu briceagul însingerat în mîină, fără pălărie, cu chipul răvășit și mîneca hainei despicate.

Toți știau ce făcuse, totuși nimeni nu se mișcă.

Băiatul se năpusti pe punte, căută, fugi într-un colț; nimeni nu îndrăznea să-i vorbească, dar toți erau conștienți de crima sa.

N-avea unde merge. Se opri brusc, înainte ca ofițerii să apară, și începu să răcnească la oameni:

— N-am vrut să-l lovesc. De ce nu l-ați împiedicat? E drept să vinezi un om ca pe un șobolan?

N-am vrut să-l lovesc, dar nu mă lăsa să plec. Mi-a rupt haina; a încercat să mă sugrume. I-am spus că-l omor dacă nu-mi dă pace. N-a fost vina mea. Trebuie să merg la Oakland să-mi văd fratele. E bolnav. Credeți că vreau scandal cînd îmi e fratele bolnav? De ce nu l-ați împiedicat?

Traducere de Mihail RĂDULESCU
Ilustrație de Val MUNTEANU

Tipul acela cu gură mare, cu haina din păr de cămilă, de fapt nu era un personaj josnic, ci pur și simplu un om beat. Deodată i se făcu scîrbă de micul filipinez elegant și începu să-l alunge, de aici-colo, prin sala de așteptare, cerîndu-i să se dea la o parte, să nu se inghesuie cu alții. Așteptau vaporul pentru a traversa Golful Oakland. De n-ar fi fost beat, nimeni nu l-ar fi băgat în seamă, dar, așa, îi tulbura pe cei din sala de așteptare; totuși, deși fiecare părea să-l simpatizeze pe filipinez, nici unul nu se arăta a fi dispus să-i ia apărarea, astfel că acesta începu să se teamă de-a binelea.

Continua să-l îmbrîncească printre oameni spunînd:

— Ți-am zis să pleci. Hai, cără-te! Am luptat douăzeci și patru de luni în Franța. Sînt un american adevărat. N-am chef să te văd stînd cu alții la un loc.

Băiatul se eschiva din calea bețivului, strecurîndu-se printre oameni cu agilitate și politețe, nerăspunzînd nimic, străduindu-se să fie decent pe cît posibil. Nu istovea sărînd încoace și încolo, pe cînd bețivul se împleticea pe urmele sale. Pe măsură ce trecea timpul, agresivitatea bețivului creștea. Începu să-l injure. Îi tot dădea zor cu: „Voi, aștia, sînteți cei mai bine înțoliți din San Francisco, cu banii luați pe spălatul farfuriilor. N-aveți dreptul să purtați hainele astea”.

Cînd se deschise ușa mare, tînarul filipinez se strecură rapid printre cetățeni, scăpînd astfel de bețiv. Ajunse la vapor înaintea tuturor. Alergă într-un colț, stătu o clipă, apoi porni să caute din priviri un ungher mai tănuț. Bețivul era la celălalt capăt al vasului. Îl auzea injurînd. Se repezi să se ascundă în toaletă. Intră într-un cabinet gol și zăvorî ușa.

Bețivul sosi și întrebă pe cei ce se aflau acolo dacă nu-l văzuseră pe băiat. Afirmă că e american autentic, de două ori rănit în război.

În toaletă, injura de zor, folosînd cuvinte pe care nu le putuse utiliza în fața femeilor. Se aplecă și începu să se uite pe sub ușile închise. Cînd îl descoperi pe băiat îi ceru insultîndu-l să iasă.

— Nu poți scăpa de mine — spuse. N-ai voie să folosești un loc pe care îl folosesc alții. Ieși că sparg ușa!

— Pleacă — îi răspunse băiatul.

Bețivul porni să izbească în ușă.

— Tot o să ieși. Aștept aici.

— Pleacă. Nu ți-am făcut nimic — spuse băiatul.

Se mira că nimeni din cei aflați în toaletă nu avea decența să-l po-

„SPIONII AMATORI” AI KAIZERULUI

„Trimiteți imediat un spion în Anglia!” — a ordonat kaiserul furios după ce a aflat că toți agenții germani care activau în insulele britanice au fost arestați de Intelligence Service a doua zi după izbucnirea primului război mondial, așa cum am arătat într-un articol precedent, și că „disprețuita și mărunta armată a lui French” a ajuns în Franța neobservată de spionii germani. („Mica armată” engleză comandată de generalul French, despre care kaiserul vorbea cu atîta dispreț, contribuise de fapt, în septembrie 1914, luptînd alături de forțele franceze, la oprirea înaintării germane.) Și Wilhelm al II-lea a adăugat: „Spionul să fie un german pe al cărui patriotism să ne putem baza”. Din păcate pentru el, nu a adăugat și cuvîntul: pricepere.

Așa s-a întîmplat că în luna septembrie 1914 a sosit în Anglia, venind din Suedia cu pașaportul turistului american Charles Engliss, locotenentul de marină Karl Hans Lodi.

ADEVĂRATUL MISTER ENGLISS ȘI LOCOTENENTUL KARL HANS LODI

În timp ce Lodi debarca în Anglia, adevăratul mister Engliss aștepta la Berlin ca pașaportul său, „rătăcit” la Ministerul de Externe german, să fie regăsit. Pînă la urmă Engliss a primit un nou pașaport din Statele Unite, iar la Wilhelmstrasse — sediul Ministerului de Externe — i s-au prezentat „scuzele cele mai sincere”. În ceea ce-l privește pe Lodi, nici nu ajunsese bine în Anglia că a și comis prima sa gafă. El cunoștea la perfecție limba engleză, era un ofițer destoinic, dar de spionaj nu avea habar. Știînd că adevăratul Engliss avea intenția să viziteze Anglia și că, dacă o va face, va relata probabil pățania avută la Wilhelmstrasse, Lodi s-a gîndit „să intre cu adevărat în pielea personajului”. De aceea la prima ocazie pe care o socotii potrivită se „destăinuie” unui tovarăș de călătorie care i se păru a fi un onorabil comerciant englez: „Ce oameni brutali acești nemți! Am trecut prin țara lor și au profitat de ocazie ca să-mi fure pașaportul. Abia am reușit să primesc unul nou. Sînt în stare să-l copieze sau nu știu ce încă să facă cu el”.

Dar „onorabilul comerciant” era un agent al Intelligence Service-ului, însărcinat să supravegheze călătoria pe care vaporul îi aducea de la Oslo la Londra. Englezii l-au lăsat pe Lodi să debarce, apoi au început să-l fileze. După cîteva zile, în urma unei întîmplări norocoase, Lodi a reușit însă să se debaraseze de următorii săi și a plecat la Manchester. Aici s-a înfîlnit cu un alt agent german, trimis și el între timp în Anglia, și cu care a avut o întrevedere dinainte stabilită. Acest „coleg”, mult mai bine informat decît el, i-a comunicat lui Lodi că poliția

engleză este pe urmele lui și i-a predat un nou pașaport, de această dată un fals pașaport elvețian. Peste opt zile Lodi s-a întors la Londra și a început să acționeze.

Ca începător în activitatea de agent secret lucra prea puțin discret, punea prea multe întrebări și scria prea multe rapoarte (pe care le expedia la Stockholm pe adresa unui oarecare Adolf Burchard), atrăgînd astfel din nou atenția serviciului secret britanic asupra sa. Apoi, Lodi a comis ultima sa gafă. Ultima, fiindcă l-a costat viața: rămas fără bani, el a trimis la Stockholm următoarea telegramă:

„Sînt fără bani. Am nevoie de fonduri importante pentru a cumpăra tutun. Sper că vom reperta în curînd victoria asupra hunilor”.

Cenzorul de la Intelligence Service se uită îndelung la această telegramă ciudată. „Cum se întîmplă că un om care recunoaște că a rămas fără bani adaugă fraze absolut de prisos la telegrama sa?” și-a pus întrebarea practicul fiu al Albionului. „Cum se face că acest om vrea să cumpere tutun în Anglia, cînd prețul acestei mărfi este mult mai scăzut în Suedia, pentru că la noi, din cauza războiului, există puține cantități disponibile? Și, în fine, de ce un particular neutru trimite unei firme comerciale dintr-o țară neutră fraze patriotice răsunătoare?” Contraspionajul englez a oprit deci telegrama lui Lodi și în douăzeci și patru de ore a identificat că pașaportul elvețian și falsul Engliss nu sînt decît una și aceeași persoană. Între timp Lodi a plecat la Liverpool, de acolo la Dublin, capitala Irlandei, apoi s-a îndreptat spre baza militară maritimă de la Queenstown, cînd, la cererea Scotland Yard-ului, poliția irlandeză l-a arestat.

Procesul lui Lodi, desfășurat la 30 și 31 octombrie 1914 în fața tribunalului militar de sub președinția lordului Cheylesmore, a fost primul proces de spionaj din Anglia de la izbucnirea războiului. În afară de pașaportul fals, la domiciliul lui Karl Hans Lodi s-au găsit note despre pregătirile militare și măsurile defensive ale Angliei, despre flota ei. Spionul, de altfel, a făcut mărturisiri complete și din această cauză se credea că pedeapsa cu moartea va fi comutată în muncă silnică pe viață. Șefii contraspionajului însă au rămas ferm pe poziție, spunînd că este absolut necesar ca să se dea un exemplu și că primului spion german prins asupra faptului trebuie să i se aplice pedeapsa capitală. Lodi a fost deci condamnat la moarte și executat în Turnul Londrei la 9 noiembrie 1914.

„MÎINE LA DUBLIN!”

În luna februarie 1915 a debarcat la Liverpool un anume Anton Kupferle, proprietarul unei firme textile din New York. Pașaportul său american era în regulă, scopul depla-

sării în Europa, de asemenea. O simplă călătorie de afaceri. Nici scrisoarea prin care și-a anunțat sosirea unei firme din Olanda nu conținea nimic suspect. Contraspionajul britanic a descoperit însă în una din scrisorile sale un text scris cu cerneală simpatică care expunea toate mișcările marinei militare engleze observate de Kupferle în timpul traversării sale. Mesajul se termina cu următoarele cuvinte: „Mîine la Dublin!” Și a doua zi, la Dublin, oamenii Scotland Yard-ului l-au „cules” pur și simplu pe Kupferle la coborîrea sa din tren.

Anton Kupferle, un german naturalizat în Statele Unite, era considerat de către serviciul secret al kaiserului ca unul din cei mai buni spioni ai săi din America. După eșecul lui Lodi însă, Kupferle a primit ordinul ca, folosindu-se de pașaportul său american, să plece în Anglia și să expedieze rapoartele sale secrete în Olanda neutră. În timpul procesului Kupferle s-a spînzurat în celula sa.

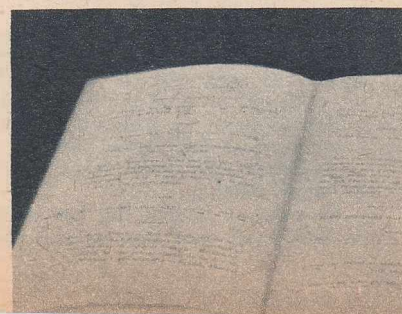
Cîteva luni mai tîrziu, un alt agent german a avut o soartă identică; de această dată era vorba de violonistul Ferdinand Buschmann. El a sosit în Anglia cu un pașaport fals, în calitate de reprezentant al firmei olandeze Dierks & Co. Buschmann a ales însă greșit personajul pe care urma să-l interpreteze în calitate sa de spion. În loc să intre în pielea unui comis-voiajor, a continuat să fie același violonist monden care schimba des hotelurile, dădea concerte... Totodată el se plimba prea des prin porturile militare britanice. Într-un cuvînt, făcea totul ca să atragă atenția asupra sa. Apoi, cînd firma din Haga a fost trecută pe lista neagră a Intelligence Service-ului, Buschmann a căzut în capcană. La domiciliul violonistului s-a găsit, între altele, un plan de mișcare a unităților navale britanice. Condamnat la moarte, Buschmann a fost executat la 20 septembrie 1915.

Dar ce a făcut ca firma Dierks & Co. să fie trecută pe lista neagră a Intelligence Service-ului? În cursul verii anului 1915 au sosit în Anglia alți doi reprezentanți ai acestei firme: Jansen și Roos, care se ocupau cu vînzarea de țigări de foi. Erau deci justificate telegramele pe care le trimiteau în Olanda: „Expediați 10 000 hayane, 4 000 Rotschild, 3 000 Coronas”. Ceea ce în limbaj cifrat însemna: „În port se găsesc zece crucișătoare, patru distrugătoare, trei vase de linie”. Codul cifrului era catalogul țigărilor de foi! Trucul ar fi reușit dacă comenzile ar fi fost expediate din Londra sau dintr-un alt oraș mare al Angliei. Comenzile masive de țigări de foi scumpe erau transmise însă din porturi maritime ca Portsmouth, Dover, Devonport, Chatham... Or, se știe că marinarii nu prea își permit să fumeze astfel de țigări scumpe. Cei doi agenți au fost re-

pede demascați, judecați și executați.

O eroare similară a comis și un alt spion german, Hurwitz y Zender. În iunie 1915 el a expedit de la Newcastle și Glasgow în Norvegia mai multe comenzi de sardele în ulei, neglijînd un „amănunt”: comerțul angro al conservelor de sardele nu se face niciodată în cursul verii... Contraspionajul englez însă, care nu ignora acest lucru, a descoperit repede că simpla listă de prețuri a conservelor de pește reprezenta de fapt codul spionului german.

Seria de insuccese ale spionajului german de la începutul războiului a constituit o surpriză totală atît pentru dușmanii Germaniei, cît și pentru observatorii neutri. Europa își aducea aminte de războiul franco-german din 1870, cînd invazia germană a fost pregătită și sprijinită de o armată întregă de spioni. Era deci de așteptat ca, o dată cu agresiunea germană în 1914, să apară peste tot și susținătorii secreți ai acestei agresiuni. Ce s-a întîmplat însă? Iată părerea unor autori. „Nemții, după victoria lor din 1871, nu au dat nici o atenție modernizării spionajului și și-au pus toată nădejdea în superioritatea armatei și armamentului lor”, scrie Rowen în ale sale „Însemnări despre serviciul secret”. Colonelul Walter Nicolai, șeful serviciului secret militar german, recunoaște în memoriile sale că „sistemul german de spionaj a fost într-o stare haotică în cursul primelor șase luni ale războiului”. Dar după primele șase luni?

După bătălia de la Marne, când fronturile s-au stabilit și a început, o dată cu războiul de tranșee, o bătălie cruntă pentru epuizarea adversarului, a apărut agentul diversionist Se pare că Puterile Centrale s-au adaptat mai repede procedurii de luptă care constă în organizarea de acte de diversiune și sabotaj. Agenții diversioniști operau, bineînțeles, în spatele frontului adversarului. Dar nu cruțau nici țările neutre. Așa de pildă presa românească din anul 1915 relatează că la Calafat au fost arestați trei ofițeri străini deghizați în pașnici excursioniști, care încercaseră să transporte la Vidin, în valizele lor cu fundul dublu, explozive puternice. La Vidin, ei aveau intenția să mineze Dunărea pentru a arunca în aer vasele rusești care asigurau aprovizionarea armatei sârbe.

„SATANA CU JOBEN”

În ianuarie 1914 a fost numit atașat militar al ambasadei germane la Washington un anume Franz von Papen. Același von Papen care, acum douăzeci de ani, a apărut la Nürnberg pe banca acuzaților de crime de război. În preajma primului război mondial el fusese poreclit de americani „satana cu joben”. În 1914 von Papen, aflat atunci la începutul carierei sale, venise în America pentru a ațîța, în Mexic, flacăra nemulțumirii împotriva Statelor Unite. După ce a izbucnit războiul, von Papen a început să organizeze acte de sabotaj în diferite orașe americane.

Colonelul Nicolai însă nu era mulțumit de activitatea lui von Papen, astfel încît în aprilie 1915 a apărut la New York cu un pașaport suedez fals, căpitanul Franz Rintelen von Kleist. Amintim că S.U.A. nu au intrat în război decît în 1917; deci în momentul despre care vorbim, Statele Unite ale Americii erau încă neutre. Rintelen s-a stabilit la New York, unde a deschis un mic magazin sub numele cetățeanului britanic Gibbons. Agenții săi erau recrutați de preferință din rândurile cetățenilor americani de origine germană.

Printre acțiunile care au avut un mai mare răsunet a fost aruncarea în aer a unei stații de cale ferată în portul New York; 37 vagoane de explozive puternice, mai multe an-

trepozite mari pline cu alimente, o duzină de vase și șalupe au fost distruse atunci. Mai târziu, o uzină de asamblare din Kingsland, în statul New York, a fost de asemenea distrusă de sabotorii germani. Aceste acțiuni loveau în aprovizionarea țărilor Antantei cu materiale de război, materii prime și alimente.

În anul 1915 ziaristul american Archibald se întorcea din S.U.A. în Germania, prin Olanda. Acest ziarist, trecut pe lista persoanelor suspecte din cauza articolelor sale filogermane, a fost oprit de către englezi, iar bagajul lui cercetat minuțios. Printre alte documente s-a găsit un raport amănunțit al ambasadorului austro-ungar din Washington, dr. Dumb. Raportul era cifrat, dar cifrul nu s-a dovedit prea greu de dezlegat. Astfel au aflat agenții englezi ce măsuri a luat dr. Dumb pentru a paraliza producția de armament și de muniții în diferitele uzine din Pennsylvania și în special în marile fabrici de oțel din Pittsburgh.

ÎN SERVIETA LUI VON PAPEN...

Campania de diversiune s-a extins apoi asupra comerțului cu arme, muniții, alimente și materii prime. Înaintea începerii războiului submarin, agenții germani plasau mașini infernale de o construcție specială în calele vaselor care plecau spre Europa. Mai târziu, cînd controlul a devenit mai sever, se utilizau bombe incendiare ascunse în cutii de conserve, în jucării sau în bucăți de cărbune.

În toamna anului 1915 serviciul de spionaj american a intrat în posesia servietei lui von Papen. Ea era doldora de documente afit de compromițătoare, încît Washingtonul a cerut rechemarea „diplomatului” german. „Satana cu joben” plecă... luînd cu el alte documente și mai compromițătoare, care pe drum i-au fost însă furate de agenții englezi.

Cu ajutorul cotoarelor carnetelor de cecuri, autoritățile americane au putut stabili cine erau persoanele care au primit bani de la von Papen, deci numele agenților care colaborau cu el. Din documente a reieșit că germanii cheltuiseră într-un singur an, pentru finanțarea sabotajelor din S.U.A. neutre, peste 40 milioane de dolari. Ca urmare a acțiunilor de sabotaj organizate nu-

mai de von Papen au fost distruse sau avariate peste 40 de uzine și șantiere navale și 47 de vase comerciale.

Un amănunt puțin cunoscut: în anii 1931-1932 editura germană Uhlstein intenționa să scoată o carte despre activitatea de spion și sabotor a lui von Papen. Presiunile din partea marilor monopoluri au împiedicat apariția volumului. Este posibil că, dacă acest volum ar fi apărut, Franz von Papen nu ar fi devenit, în mai 1932, cancelarul Germaniei, cel care a netezit drumul lui Hitler. Și tot monopolurile americane, poate chiar cele ale căror uzine și cargoboturi fuseseră distruse în 1915 în urma activității lui von Papen, au depus eforturi pentru achitarea „satanei cu joben” în procesul de la Nürnberg: von Papen le făcuse prea multe servicii în cursul deceniilor care au urmat după 1915.

ȘI UN SPION ABIL: CENZORUL NR. 216

A existat însă un spion german care nu numai că nu a fost capturat, dar în tot timpul războiului a făcut imense servicii imperialismului german în luptă cu celelalte puteri imperialiste. Jules-Crawford Silber era și el un „german din străinătate”. Cunoștea bine imperiul britanic, a intrat în armata engleză din Africa de sud și a participat la războiul împotriva burilor. A fost apoi trimis ca ofițer politic în India, unde a lucrat ca cenzor într-un lagăr de prizonieri buri. Mai târziu a emigrat în S.U.A. La izbucnirea războiului mondial acest agent încercat și inteligent, care vorbea la perfecție limba engleză și posedea documente doveditoare că a servit în armata colonială engleză, a venit în Anglia trecînd prin Canada și s-a angajat la cenzura poștală britanică, primind legitimația cu numărul 216.

Cum trimitea Silber rapoartele sale în Germania? Iată de pildă una din metodele sale. Mai întîi își expedia lui însuși niște scrisori din diverse puncte ale Londrei, foloșind plicuri cu „geamuri” (în care adresa destinatarului nu se scrie pe plic, ci chiar pe scrisoare, și se citește printr-o „ferestruică” de celuloid). Astfel el își procura plicuri prevăzute cu ștampila poștei. În aceste plicuri punea alte scrisori, adică ra-

poartele sale, aplica ștampila cenzurii (ca și cum plicul ar fi urmat traseul obișnuit: poștă-cenzură) și expedia scrisoarea la o serie de adrese din țări neutre.

Principala sursă de informare a lui Silber o constituiau înseși scrisorile cenzurate de el. Documentele mai voluminoase pe care le găsea în aceste scrisori, le fotografia. Niciodată nu-și scria rapoartele la domiciliul său. Cînd pleca de acasă pentru redactarea rapoartelor sau pentru a fotografia documente, avea grijă să-și cumpere bilete de teatru sau de concert. Cotoarele biletelor le arunca pe jos, la ușa sa, pentru a justifica în fața agenților, care eventual îl filau, absența sa de acasă.

Silber recunoaște în memoriile sale că singurul om din Anglia care era aproape să-l demaște a fost un negustor de la care spionul cumpăra unele lucruri necesare laboratorului său clandestin. Acest negustor începuse chiar să-l urmărească. Silber nu a putut scăpa de el decît... plîngîndu-se șefilor săi. Aceștia l-au sfătuit pe comerciant să-l lase în pace pe cenzorul militar nr. 216.

Scotland Yard nu s-a interesat de loc de Silber. Dacă ar fi cerut informații despre el din Canada, patria sa fictivă, sau dacă ar fi cercetat chiar superficial dosarul său din timpul războiului anglo-bur, ar fi descoperit că Jules-Crawford Silber nu era nici englez, nici canadian, ci german.

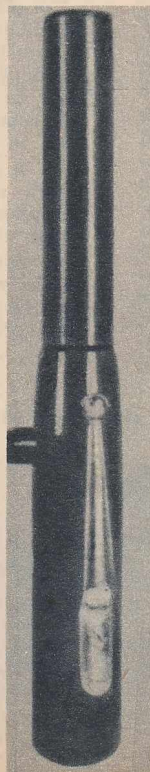
CUM A AFLAT SILBER DESPRE PRIMELE TANCURI ENGLEZE

„Un minunat izvor de informare” — după cum spune Silber — au fost scrisorile corespondenților ziarelor americane, precum și comunicările agenților marilor bănci americane din Europa”. Dar Silber culegea informații și din scrisorile soldaților englezi de pe frontul din Franța. Așa, de pildă, în vara anului 1916, a interceptat o scrisoare în care soția unui sergent scria surorii sale că soțul ei se află într-o tabără unde se făceau experiențe secrete cu tancuri. O funcionară de la cenzură a reținut scrisoarea, care urma să fie trimisă autorităților militare. Sergentul indiscret trebuia să fie dat în judecată. Silber a pus scrisoarea deoparte și a început să cerceteze. Ce înseamnă cuvîntul „tanc”? Rezervor. Poate că era vorba de o nouă armă a războiului chimic? Cercetările lui Silber nu au dat rezultate, de aceea el a decis să se ducă personal la soția sergentului, care locuia într-un orașel lângă Liverpool. Femeia, speriată de greșeala pe care o făcuse și pentru care soțul ei putea fi condamnat, a răspuns repede la întrebările puse de Silber. Spionul a aflat că tancurile sînt un fel de care blindate pe șenile, o armă nouă care urma să fie aruncată în luptă peste cîteva luni.

Acest spion abil a tăcut timp de 15 ani. Și-a publicat memoriile abia în 1933 în Germania, după venirea fascismului la putere. Să fi fost oare o simplă întîmplare? Nicidecum. Silber ascundea faptul că era un vechi agent de profesie al spionajului german și prezenta hotărîrea luată în 1914 de a deveni spion ca pe un pas nepremeditat. dictat numai din considerente patriotice. Hitleriștii se pregăteau să organizeze „coloana a cincea”, care urma să cuprindă curînd toate teritoriile unde naziștii aveau interese politice și economice. Exemplul lui Silber era deci folosit ca o „pildă” demnă de urmat.

Ion ASZODY

Stiloul pe care-l vedeți în fotografie este de fapt un dispozitiv de mare putere. Agenții germani au strecurat un astfel de „stilou” în calea unui vapor care transporta muniții. Explozia a distrus în întregime nava.

„Cariera” lui Franz von Papen, încheiată la Nürnberg pe banca criminalilor de război, a început în S.U.A. în anii primului război mondial. Aci, viitorul cancelar al Reichului s-a îndeltnicit cu o intensă activitate de spionaj și sabotaj, care s-a soldat cu expulzarea sa din America. În fotografie: von Papen (centru) la procesul de la Nürnberg.

Din procedeele de transmitere a mesajelor secrete utilizate de spionii germani: „colierul de perle” (stînga) și sublinierea cuvintelor sau a literelor din diferite cărți de literatură. Pentru a descoperi cifrul folosit pe cartea lui Bernard Shaw „Discipolul diavolului”, contraspionajul francez a tratat cu soluții chimice speciale toate cele 450 de pagini ale cărții (stînga, jos).

SPECTATOR LA SAN SIRO

— reportaj întârziat de la fața locului —

SPORT

Cînd este vorba despre sport — și mai ales despre fotbal — disputele încep pretutindeni cu mult înaintea clipei în care se angajează de fapt lupta propriu-zisă. Cea mai bună echipă de club din lume va fi în curînd din nou la București. Revederea merită câteva aprecieri anticipate.

Mă aflu în Italia, în săptămînile care precedau mult discutată finală dintre „Internazionale”-Milano și echipa argentiniană „Independiente” și am avut prilejul să urmăresc o uvertură pe măsura evenimentului. Mă refer la numeroasele articole publicate nu numai de presa de specialitate, dar de toate ziarele și revistele italiene, la bogăția de informații aduse și de cîteva ori pe zi. Toate acestea au contribuit la crearea unei atmosfere extraordinare, a unui interes general pentru meci: va juca sau nu Suarez? Se va transmite ori nu jocul la televiziune? Ce formație va alinia „Independiente”? Ce spun doctorii despre starea lui Bedin? Ce pedepse se vor aplica celor care vor aprinde petarde? Cît a ajuns prețul unui bilet „la negru”? ș.a.m.d. Jucătorii au trebuit să suporte și ei starea de spirit foarte încărcată din jurul partidei pe care aveau s-o susțină. Face și asta parte din complicațiile unui joc de mare interes. Desigur, în acel moment eram un asistent ca oricare altul dintre sutele de mii de cetățeni interesați de fotbal, dar pe parcurs aveam să devin — dacă vreți — unul din actorii marelui spectacol de pe stadionul San Siro, o dată cu obligația profesională a prezentării reportajului radiodifuzat pentru posturile românești; în sfîrșit, iată-mă acum și în situația de a trage unele concluzii pe care n-aș fi avut liniște dacă nu le-aș fi așternut pe hîrtie, în această privință revista „Flacăra” fiindu-mi o gazdă bună.

CURAJUL LUI HERRERA

Herrera a făcut publică formația cu cîteva zile înainte. El a avut curajul de a aduce în teren echipa care pierduse finala cu Juventus, fiindcă aceea era cea mai valoroasă și — cu excepția rezultatului întîlnirii pierdute — dăduse satisfacție. Herrera a inclus în formație chiar și un jucător rănit — cazul lui Bedin — ca și pe cei zguduți 2-3 zile de febra gripei al cărui nume sună aici atît de fantezist: „influenza”.

Antrenorul lui „Inter” n-a făcut secret decît ceea ce știa că este util să rămînă secret: ideea sa tactică despre meci. Pentru că el a avut — așa cum are pentru fiecare joc — o idee anume din punct de vedere tactic. Rănirea lui Bedin era anunțată de Herrera în mod răspicat cam în următorii termeni: este lovit la mușchiul piciorului drept, la gambă, dar contuziile de acest gen se rezolvă, după cum mi-a spus medicul, în trei zile de tratament intens. Bedin va fi pe teren.

Ceea ce s-a și întîmplat, iar argentinienii în zadar au „controlat” picioarele lui Bedin. El s-a priceput de minune să și le apere.

Cele văzute la Milano se pot generaliza deoarece au fost confirmate de meciul al doilea de la Buenos Aires (scor egal: 0 la 0), prezentat de Televiziunea italiană la două zile după joc. Acolo „Inter” a știut să obțină egalitatea făcînd totuși un joc de înaltă factură tehnică, în fața unui adversar mai bun decît la Milano. Italienii — a fost evident — au încercat să cîștige și în deplasare, victoria fiindu-le împiedicată de un arbitru puțin timorat în prezența unui public într-adevăr primejdios („Inter” înscrisese un gol va-

labil prin Jair, anulat de arbitru pentru a acorda o lovitură liberă de la 16 m).

PROFESIONIȘTII LA EI ACASĂ

Cred că este util să retușez o imagine care, din păcate, ajunsese la noi în ultimii ani mult deformată: aceea a profesionismului în fotbal. A zice „profesionist” implica disprețul sau compătîmirea. Nu știu exact de ce, întrucît profesioniștii sînt și oamenii de cultură și meșteșugarii, fără ca faptul să scandalizeze pe cineva. Mă simt dator față de cei 22 de fotbaliști care au încîntat sute de mii de oameni de pe două continente prin arta lor, să-i scot de sub apăsătoarea pecete a profesionismului, așa cum îl voiau înțeles unii. Cei care au făcut din fotbal o sursă de afacerism sînt cu totul alții decît jucătorii...

Întreaga atmosferă din jurul fotbalului profesionist a contaminat — cum era și firesc — și pe unii jucători, creîndu-le acestora un reflex... de apărare dacă vreți (la cei corecți evident), iar altora le-a oferit căi destul de lăturalnice pentru asigurarea existenței.

Eu mă voi referi la prima categorie.

Jucătorii milanezi, ca și cei argentinieni pe care i-am cunoscut, sînt cetățeni cît se poate de onorabili, cu o viață particulară bine conturată, preocupați de viitor dar și de obligațiile lor sportive actuale pe care și le respectă ca cel mai conștiincios — să zicem — arhitect, sacrificîndu-le timp, muncă, imaginație, pasiune. Pentru că perfecțiunea pe care aveau s-o arate în teren fotbaliștii celor două vestite formații dovedea mai întîi o înaltă ținută pro-

fesională, vîdînd însă, în egală măsură, întreaga plăcere pe care o poate da doar un lucru bine făcut, în cazul lor satisfacția sportivă a celui care, în condițiile unei întreceri, știe să-și coordoneze gîndirea cu aptitudinile fizice.

Dar poate mai mult decît aceasta m-a impresionat atmosfera de club de la „Internazionale” (am putut-o sesiza mai bine fiind vorba de formația gazdă, dar nu mă îndoiesc că și la „Independiente” există o asemenea atmosferă de club).

Dacă aș rezuma totul la tumultul de la San Siro, din seara jocului, ar însemna să creez o falsă impresie. Realitatea rămîne totdeauna cea mai interesantă: clubul milanez trăiește într-adevăr. Și trăiește în special prin secția de fotbal, care grupează în jurul său milioane de simpatizanți, foarte mulți din alte țări, printre care și din România, după cum am văzut din scrisorile primite de la radioascultători.

Italienii sînt, fără îndoială, cei mai activi. Simpatia lor față de „Inter” nu se manifestă doar prin explozivele ieșiri de la stadion. Am văzut pe membrii clubului cumpărînd sau vînzînd fotografii cu formația preferată, programe foarte interesante cuprinzînd numeroase informații, stegulețe de diferite mărimi reprezentînd emblema clubului, după cum am văzut eșarfe albastre-negre (culorile lui „Inter”) acoperînd autoturismele simpatizanților clubului și am asistat în aceeași noapte la adevărate manifestații pe străzile orașului, în cinstea jucătorilor. Acești „tifosi” cunosc cele mai mici amănunte despre fiecare membru al lotului milanez, asistă nu numai la meciuri, ci și la antrenamente, dar cînd se întîlnesc cu idoli lor nu le oferă băuturi alcoolice...

Trei zile am luat masa la o cochetă pensiune din Via Fiamma la Di Cezare, un tînăr foarte curtenitor în general cu clienții și cu mine în special așînd că sînt român și gazetar sportiv; alături, la trei mese puse cap la cap, veneau, la aceeași oră, șase tineri. Mînceau liniștiți și plecau. Nu i-am văzut niciodată consumînd mai mult de un pahar de vin, n-au făcut zarvă, n-au pozat și n-au deranjat. În ziua meciului am aflat că aceștia erau jucătorii de rezervă ai marelui club „Internazionale” șase din cei cu care oricînd îi poți substitui pe Picchi, pe Suarez ori pe Corso, așa cum se și întîmplase cu numai cîteva zile înainte. Dacă nu i-aș fi cunoscut, dacă nu i-aș fi văzut, nu aș fi crezut că sînt sportivi, și încă fotbaliști.

E clar, nu mă pricep la profesionism...

Mai curios și, în orice caz, deosebit de interesant, mi s-a părut în și un alt aspect: în orașul Milano există și o altă echipă care activează tot în prima ligă (purtînd chiar numele orașului) și care își are și susținătorii ei, la fel de înfocați fideli ca cei ai lui „Inter”. Spuneam că, sub raportul pasiunii sportive — orașul este divizat în două. Mi-a plăcut această rivalitate locală declarată, care intrîne mereu viu interesul pentru fotbal, dar care demonstrează încă ceva: același oraș poate cuprinde simultan două mari echipe, pentru că — după cum se știe în lume — „Milan” este o redutabilă formație care, după opinia susținătorilor ei, este superioară lui „Inter”.

ESTE HERRERA UN VRĂJITOR

Răspunsul este deci acesta: nu Herrera nu este un magician. El vorbește mult, foarte mult, tuturor celor care-l solicită. Dar nu este un „panglicar”. Vorbele lui au substanță și el își poate îngădui extra vaganțe de vocabular, știînd că în spatele lor stau anii lui de muncă experiență, talentul.

Este el un antrenor mare, pentru că are o echipă mare? Nu, fără îndoială, cu toate că Suarez ori Corso sînt oameni ce depășesc — dacă vreți — obișnuitul în materie de fotbal. Dar Herrera nu-și bazează sistemul pe valorile excepționale, ci pe acordajul întregii echipe. Burg nich n-a fost un mare fotbalist înainte de a veni la „Inter” și nici alții ca el. Mazzola este un pirpiriu dar cît de eficace poate fi, deoarece știe să evite contactul cu cei mai tari decît el la capitolul fizic și să atragă pe arena care-i convine: cea a tehnicii superioare (în jocul cu „Independiente” Mazzola a înscris două goluri, reluînd tot atîtea mingi respinse de Santoro).

Cel mai bine se va deosebi marele capacitate profesională a lui Herrera în următorul an, cînd el va pleca așa după cum a anunțat, la un alt club, în Spania, unde i s-a oferit un contract mult mai avantajos decît în Italia, la „Inter”.

Va fi un moment greu de trecut pentru cei 11 „nerazzuri” care-și vor pierde cel mai bun antrenor de al cărui nume li s-a legat pe veci cariera.

Este și aceasta o fațetă, nu minoră firește, a profesionismului. De data aceasta, dură...

Em. VALERIU

Echipa „Internazionale” în ziua întîlnirii cu „Independiente”.

MARATONIȘTII DIN CHIHUAHUA

Kenyanul Kipchonge Keino, australianul Ron Clarke, tunisianul Mohamed Gammoudi și alți atleți valoroși se anunță pe acum candidați la medalii olimpice în alergările de fond ale Jocurilor de la Mexico. S-ar putea însă învingea ca în cei trei ani care au rămas până la disputarea probelor olimpice, gazdele să pregătească tuturor acestora o mare surpriză, opunându-le alergători practic necunoscuți, dar cu o rezistență legendară în fugă.

Despre cine este vorba? Misterioșii contracandidați sînt membri ai triburilor indiene tarahumara, care trăiesc în deșertul stîncos Chihuahua, de la poalele lanțului muntos Sierra Madre, în nordul Mexicului. Acești indieni se disting printr-o rezistență neobișnuită, putînd să alerge zeci de kilometri fără a manifesta oboseală. Ei obțin rezultate atît de uimitoare pe tărîmul alergării, încît pînă și triburile vecine le spun *ralamari*, adică „alergătorii”.

Etnograful norvegian Lumholtz, care le-a studiat obiceiurile timp de 5 ani la sfîrșitul secolului trecut, îi socotea cei mai buni alergători de fond din lume, cu singura observație că ei înșiși nu-și consideră eforturile drept o performanță sportivă. Se relatează despre un curier tarahumara că ar fi străbătut întregul drum localității (dus și întors), distanța de 960 km în 5 zile.

Oricît de fantezistă ni s-ar părea această știre, sîntem obligați să ne referim la tradițiile „sportive” ale triburilor indiene tarahumara organizează întreceri de fugă pe distanțe mari între locuitorii satelor vecine. Echipele reprezentative parcurg de 20 de ori un traseu de 5 pînă la 20 km. Există date atestate despre o cursă disputată pe 270 km, fără întrerupere. Pe lîngă efortul de alergare, acești atleți necunoscuți gonesc în același timp, cu piciorul o bilă de lemn (simbolizînd se pare vîntoarea de cerbi). Pe parcurs, alergătorii sînt însoțiți de tinere fete, care le luminează

calea cu făclii în timpul nopții și îi răcoresc cu ulcele de apă.

Impresionanta rezistență a acestor indieni a fost explicată și prin regimul alimentar pe care îl țin. În dieta lor dinaintea de întrecere intră: cartofii, grăsimile și carnea, alături de un fel de mămăligă numită „pinola”. În această epocă de pregătire, se abțin de la băutura lor obișnuită, un fel de bere din porumb și hamei, numită „tesvino”.

Asemenea tradiții și performanțe nu puteau să nu atragă atenția gazdelor viitoarelor Jocuri Olimpice. Antrenorii mexicani s-au și deplasat în 50 de sate ale indienilor tarahumara, organizînd concursuri de alergări pe distanțe lungi, pentru a putea selecționa tinerii ce vor fi antrenați în vederea întrecerilor din 1968.

Oare viitorul campion olimpic de maraton va proveni din ținutul Chihuahua?

Victor BĂNCIULESCU

VARIETĂȚI SPORTIVE

CAMPION MONDIAL LA „ALERGATUL ÎN MÎINI”

Are doar 1,55 m și picioarele scurte. Poate că asta i-a dat ideea să-și folosească mîinile pentru umblat. În felul acesta a parcurs distanțe mai mari decît alții cu picioarele. Lucki Hofmaier este cel mai antrenat alergător în mîini din lume, titlu pe care l-a cîștigat de curînd, ridicînd în același timp recordul mondial de la 62 la 132 km. Acum, Lucki Hofmaier — care nu bea și nu fumează — vrea să pornească spre Roma: 1 070 km din orașul său natal, Regensburg, pînă în capitala Italiei.

Micul vest-german și-a început neuzitata disciplină sportivă, cînd un cunoscut i-a promis 500 de mărci, dacă reușește să parcurgă 20 km pe șoseaua națională în mîini. Pentru recordul mondial, cineva i-a dăruit chiar 2 000 de mărci. Populația îl hrănea pe drum, iar poliția schimba semafoarele de pe „roșu” pe „verde”, ca să-i asigure calea liberă. Ca să nu-și rănească mîinile, poartă întotdeauna mănuși de piele, din care consumă cîteva perechi într-o cursă. O firmă vest-germană i-a fabricat între timp mănuși special dublate „pentru alergare”.

BOX FĂRĂ... DURERE

Ținînd cont de marele număr de accidente înfîplate pe ring, „Asociația medicilor americani” a propus unele măsuri menite să diminueze riscurile meseriei de boxer. Ea sugerează, de pildă, adoptarea unui model de mănuși mai puțin căptușite decît cele utilizate în prezent. Lucrul pare paradoxal dacă avem în vedere faptul că mănușile au fost introduse în box tocmai pentru a-i proteja pe pugiliști. În realitate ele apără mai mult mîinile celui care lovește decît capul celui atins; cu mănuși mai rigide, pugilistul va lovi mai prudent, de teama de a nu-și fractura degetele. În același scop ar putea fi

interzis și bandajul de la mîini, lucru care le-ar face mai vulnerabile, reducîndu-le astfel „forța de șoc”. La aceste măsuri s-ar putea adăuga o revizuire a regulamentului de box, astfel încît agilitatea și îndemînarea să primeze asupra forței. O altă propunere ar fi aceea ca arbitrul de ring să aibă anumite cunoștințe medicale.

CICLIȘTII FAVORIZAȚI?

În „săptămîna preolimpică” recent încheiată la Ciudad de Mexico întrecerile n-au fost favorabile atleților și înotătorilor care în linii generale n-au realizat performanțele scontate. Mulți dintre așii

sprintului pe pista de zgrău sau cea de apă a bazinelor au acuzat altitudinea. Cel mai bun rezultat al „micii olimpiade” a fost realizat de ciclistul francez Daniel Morellon. Evoluînd pe o pistă nu tocmai rapidă, Morellon a fost cronometrat în proba de 1 000 m cu start de pe loc în 1'07"4/10 la numai o zecime de secundă de recordul mondial al probei. Iată-l în fotografie pe Morellon primind onorurile cuvenite. Se pare că altitudinea n-a fost un adversar pentru cicliști.

Colțul automobilistului

N-AVEȚI O BUJIE-N PLUS?

Poate că nu începeam tocmai cu bujia dacă n-aș fi fost oprit duminică trecută de un „confrate” — un alt șofer amator — care se afla pe șosea cu autoturismul tras pe dreapta. Cu mîinile pline de unsoare, murdar pe față și transpirat, omul mi-a făcut un semn deznădăduit și am oprit.

Vă mărturisesc că am încercat oarecare emoții. Eram aproape sigur c-o să mă întreb cum să înlătur cîine știe ce pană. Cînd colo, m-a întrebat ca... în holul unui cinematograful:

— N-aveți o bujie-n plus?
— Aveam... Și i-am dat-o.
Întimplarea mi-a stăruit în minte. De aceea m-am gîndit că n-ar fi rău să împărtășesc automobilistilor amatori cîteva cunoștințe despre această piesă.

La bujie se deosebesc de regula următoarele defecte:

- distanța prea mare dintre electrozi;
- scurtcircuitarea sau străpungera izolației bujiei;
- ancrasarea bujiei sau topirea electrozilor;
- lipsa de etanșitate a bujiei.

În primul caz, cînd distanța dintre electrozii bujiei este prea mare, defectul poate fi remediat cu o lamă calibrată care se introduce între electrozii bujiei, reglîndu-se astfel distanța dintre ei (0,5-0,8 mm). Lama calibrată se poate confecționa ușor, iar reglajul dintre electrozii bujiei e bine să se facă după fiecare parcurs de 10 000-15 000 km, ca să nu aveți surprize.

Următoarele două defecte necesită în general înlocuirea bujiei. Neavînd însă la îndemînă întotdeauna o bujie nouă, puteți apela la „trusa cu tehnică”, suflecîndu-vă mîncile de la cămașă și apucîndu-vă de treabă.

Spălați bujia în benzină; luați un bețișor din lemn tare și, cu vîrfurile ascuțite al acestuia, curățați electrozii bujiei de calamină, ulei etc. (eventual întrebunțați și o perie de sîrmă, manevrînd-o însă cu mare atenție); spălați din nou bujia în benzină, reglînd apoi, cu ajutorul lamei calibrate, distanța dintre electrozi.

În cazul topirii electrozilor, soluția este doar schimbarea bujiei.

Cînd se constată lipsa de etanșitate a bujiei, strîngeți bujia bine în chiulasă, avînd grijă să fixați garnitura metaloplastică. Dacă nici în acest caz bujia nu prezintă etanșitate (se aude un fluierat caracteristic), se poate continua parcursul și la prima ocazie se schimbă bujia neetanșă.

Cum puteți cunoaște însă care este bujia defectă pentru a o putea depana?

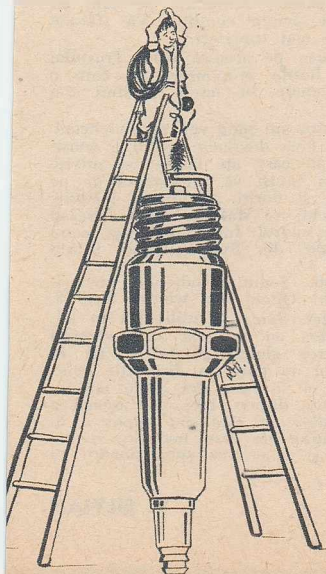
Prima metodă: opriți motorul

și încercați, pipăind cu mina parții superioară a fiecărei bujii, deasupra izolatorului. Bujia cu izolatorul mai puțin cald este cea pe care o căutați, adică bujia defectă. Aceasta pentru că în cilindrul bujiei defecte nemaiproducîndu-se arderea amestecului carburant, piesa nu mai este încălzită.

A doua metodă: se folosește o șurubelniță cu mîner izolator. Lăsați motorul să funcționeze în ralenti, rezemați vîrfurile șurubelniței pe chiulasă și atingeți cu corpul ei partea superioară a electrozului central al bujiei. Prin această operație scoateți bujia din funcțiune prin scurtcircuitarea electrozilor ei. Dacă bujia este bună, ca urmare a scoaterii unui cilindru din funcțiune, motorul își încetinește mersul. Dacă bujia este defectă, nu se constată nici o modificare în mersul motorului.

Un ultim sfat. Dacă vreți să nu aveți surprize neplăcute controlați periodic bujiile și nu uitați că în trusa dv. tehnică trebuie să existe și bujii de rezervă.

Ing. Lucian STAN

„In legătură cu trecutul medicinei românești este pomenit adesea și numele doctorului Ștefan Stîncă. Aș vrea să cunosc câteva date mai de seamă din viața și activitatea sa”.

Tudor V. TUDOR
Lupeni

Răspunde dr. I. ȚUGUI, medic primar de igienă și sănătate publică.

Dr. Ștefan Stîncă, de la a cărui naștere se împlinște curind o sută de ani, a făcut parte din pleiada marilor medici pe care i-a dat țara noastră în secolul trecut.

El s-a născut la Iași la 24 noiembrie 1865; după ce a făcut aici trei ani de medicină, a terminat facultatea la București, dîndu-și teza de doctorat în 1891; această teză — intitulată „Mediul social ca factor patologic” — reprezintă nu numai principala lui lucrare, dar prin ea dr. Șt. Stîncă a întemeiat doctrina medicinei sociale românești. Ideea principală care străbate ca un fir roșu întreaga operă, este aceea că maladiile de care suferă masele exploatate sînt în bună măsură produse din cauza condițiilor de viață create de sistemul social bazat pe exploatarea omului de către om. Pentru prevenirea acestor stări de lucruri, el dă și soluția: „Mijloacele terapeutice trebuie să fie căutate în lăuntru acestui mediu” (orinduirea capitalistă)... „In minile noastre stă puterea de a curma cu defectele inerente societății noastre; să ne slujim de această putere...” Bazat pe lucrările creatorilor socialismului științific, înzestrat cu un puternic spirit critic și cu o concepție științifică revoluționară, el a aplicat în mod creator învățătura marxistă la medicină, la lămurirea unor probleme de medicină socială ale țării și ale clasei muncitoare, în condițiile capitaliste ale României din ultimele decenii ale secolului trecut.

Ca medic de plasă la Titu și Mostiștea, ca medic la spitalul centrului muncitoresc de la Moinești, Tg. Ocna etc., el a avut posibilitatea nu numai să cunoască greutățile țărănimii și clasei muncitoare, dar a luptat pentru remedierea lor, fiind nu numai medic, dar și un prieten, îndrumător devotat și dezinteresat al poporului.

Ca publicist el a desfășurat o intensă activitate pe tărîm medical și social-politic, publicînd studii de popularizare a cunoștințelor sanitare și de dezbateri a unor probleme sociale, științifice și ideologice. El a colaborat la ziarele și revistele vremii, printre care: Lumina (Cîteva articole de igienă), Problema națională, Contemporanul (Darwin și Malthus în etiologie), Progresul medical român (Impuladismul și profilaxia sa, Dialectica în medicină), Lumea nouă (Medicii de plasă, Proletariatul medical) etc.

Din cauza ideilor lui sociale și politice, dr. Șt. Stîncă a fost transferat dintr-un loc în altul, a trebuit să sufere o serie de privațiuni etc., din care cauză s-a îmbolnăvit de tuberculoză, murind la 25 ianuarie 1897, la vîrsta de numai 32 de ani. Dat uitării de către regimul burghez-moșieresc, el a fost numit după 1944, post-mortem, membru al Academiei, iar numele lui a fost dat unuia dintre principalele spitale din București.

„Pe plan mondial, la ora actuală, în materie de rugbi se dispută două trofee: «Cupa celor cinci națiuni» și «Cupa națiunilor». De ce n-ar fi un singur trofeu — «Cupa națiunilor»?”

Dumitru SARA, Siminic NĂSTĂSE și Alex. VASILESCU
București

Răspunde MIHAI NICULESCU, vicepreședintele Federației internaționale de rugbi amator (F.I.R.A.) și al Federației române de rugbi (F.R.R.).

Întrebarea dv. și-au pus-o și participanții la cel de-al 22-lea Congres de rugbi-amator ținut la Schweningen (Olanda) în 1964. Răspunsul n-a fost însă găsit. De ce?

În primul rînd, fiindcă pe plan mondial rugbiul este condus de două federații internaționale — pe de o parte F.I.R.A., cu sediul la Paris, și pe de altă parte „Rugby-Union”, cu sediul la Londra. Fiecare din aceste federații organizează competițiile acestor două cupe. Pentru „Cupa națiunilor” de pildă, s-au înscris și s-au stabilit la congresul de la Madrid grupele preliminare în care figurează un număr mare de țări, printre care Spania, Portugalia, Olanda, Belgia, Polonia, Suedia, Iugoslavia, Republica Democrată Germană, Cehoslovacia, Italia, Franța și România vor începe încă din acest an un turneu final al cupei care se va termina la 31 mai 1966; primul meci va avea loc la 28 noiembrie între Franța și România la Lyon. În „Cupa celor cinci națiuni” participă numai 5 țări: Anglia, Țara Galilor, Scoția, Irlanda și Franța. De reținut că echipa națională de rugbi a Franței a intrat în această competiție abia după 30 de ani de la instituirea cupei respective, dar de calificat printre cele mai bune echipe din această competiție n-a reușit să se califice decît după alți 50 de ani de la intrare, adică în 1955.

În al doilea rînd, nu toate echipele înscrise în „Rugby-Union”, cu sediul la Londra, participă la „Cupa celor cinci națiuni”. În această situație găsim echipele Africii de sud, ale Noii Zeelande (cea mai bună din lume), Australiei ș.a.

În general, pînă în prezent între cele două mari federații de rugbi nu s-a găsit încă forma de fuzionare pentru ca rugbiul mondial amator să cîștige atît în ce privește dezvoltarea jocului, cît și participarea unui număr mai mare de țări la o cupă a tuturor națiunilor.

Este interesant de remarcat că Federația internațională de rugbi amator a înțeles mai de mult necesitatea existenței unui for unic în domeniul rugbiului, dovadă că în momentul de față, deși F.I.R.A. este o organizație internațională, totuși aplică toate modificările regulamentului acestui joc pe care le efectuează ceaaltă organizație: Rugby-Union.

Poșta sosită în ultima vreme la redacție ne-a adus și o serie de scrisori care se referă la un reportaj-ancheta realizat de noi la Piatra-Neamț în cadrul unei anchete mai largi (ea cuprinde și alte orașe) pe tema și sub titlul: „Ce faceți după ora 3?” Unele din aceste scrisori ne sînt trimise de instituțiile sesizate de noi asupra unor lipsuri în activitatea culturală în orașul Piatra-Neamț, altele vin de la o serie de tineri cititori — adică de la cei direct interesați în problema legată de valorificarea cît mai bine a timpului lor liber.

Astfel, o scrisoare de la Filarmonica de stat din Bacău, caută să explice cauza pentru care în tot cursul anului 1965 s-au prezentat la Piatra-Neamț puține concerte simfonice (numai 9). Motivul? Locuitorii acestui oraș — se arată în scrisoarea Filarmonicii — nu ar fi răspuns totdeauna cu o prezență prea masivă la concerte și, ca exemplu, se da faptul că la concertul lui Ion Voicu (17 iunie) n-au fost prezente în sală mai mult de 175 de persoane. Filarmonica din Bacău, mulțumind „Flacării” pentru că-i atrage atenția asupra faptului că în orașul de la poalele Pietricicilor concerte de muzică simfonică nu sînt prea solicitate de public, se angajează să contribuie în viitor la ridicarea cît mai mult a gustului pentru muzică în regiunea în care își desfășoară activitatea.

◀ CINE A FOST DR. ȘT. STÎNCĂ?

▶ CITITORII CĂTRE CITITORI

◀ RUGBIUL LA ORA ACTUALĂ

▶ POȘTA NOASTRĂ

◀ „CE FACEȚI DUPĂ ORA 3?”

Ne bucură angajamentul luat de Filarmonica din Bacău. Ar fi fost mai bine, însă, ca instituția respectivă să ne fi comunicat și măsurile concrete pe care înțelege să le ia în vederea popularizării muzicii simfonice, atragerii spre sălile de concert a unui public cît mai numeros.

O altă scrisoare, trimisă redacției de către Centrul de librării și difuzare a cărții din Bacău, răspunde și ea la o critică adusă de ancheta noastră „Ce faceți după ora 3?”, în legătură cu lipsa din librăriile din Piatra-Neamț a volumelor „Viața lui Eminescu” și „Creangă” de G. Călinescu. Centrul de librării este de acord că numărul volumelor respective puse în vînzare la Piatra-Neamț (250 exemplare „Eminescu” și 320 „Creangă”) este prea mic față de cererile tot mai mari de asemenea cărți.

O a treia scrisoare, cea a Oficiului de spectacole (O.S.T.A.) se referă la turneul organizat la Piatra-Neamț sub conducerea lui N. Stroe. O.S.T.A. susține că spectacolul „Microrevista '65” — contrar părerii unei participante la ancheta noastră — a fost temeinic pregătit. Probabil — sustine mai departe O.S.T.A. — cititoarea ori depășește „limitele exigenței” ori se referă la un alt spectacol tot cu N. Stroe de care oficiul de spectacole n-are idee.

Oare exigența — cum pare a pretinde O.S.T.A. — poate fi limitată?

Se mai pune și altă întrebare: nu este oare posibil ca spectacolul „Microrevista '65”, corespunzător la viziunea lui în Capitală, să se fi degradat pînă să ajungă la Piatra-Neamț? S-au mai înlînit asemenea cazuri!

Ancheta deschisă de noi a adus și scrisoarea unei tinere — tovarășa Mariana Marian, dispeceră la Uzina de fire și fibre sintetice Săvinești. Ce spune ea? „Cît de frumos au decurs discuțiile organizate de redacția dv. la masa rotundă! Cu ocazia aceasta, poate se vor pune la punct unele probleme legate de viața culturală a orașului. Și ele trebuie să fie puse la punct”.

Despre folosirea timpului liber ne scrie și studentul Șerban Olteanu din Gherla (reg. Cluj): „Consider că foarte binevenită ancheta „Flacării” care dezbate o problemă atît de importantă ca cea a măsurilor menite să asigure, îndeosebi tineretului, punerea în valoare a timpului liber. Ca tînar, sînt și eu preocupat de acest lucru, mai ales că în orașul nostru (Gherla) nu i se acordă toată atenția cuvenită...”

Următorii cititori doresc să corespundă: Silvia Coșa, elevă, 19 ani, Constanța, str. Răscoalei 42: literatură, muzică, ilustrate; Carol Feltcher și Dumitru Achillei, muncitori, Suceava, str. Solidarității 15: teme diverse; Jeni Chioilaș, elevă, 19 ani, Constanța, str. Răscoalei 42: muzică ușoară, literatură; Vasile Simion, elev, com. Baia de Criș, m. Brad: teme diverse, ilustrate; Dumitru Otesiu, elev, Făget, str. Ștefan cel Mare 3: filatelie, ilustrate; I. Clopotaru, maistru, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, bd. Oituz, bl. 4, sc. II, ap. 17: teme diverse; Ion Gigel, conducător auto, Lupeni, bloc A, sc. 7, ap. 61: teme diverse, ilustrate; Nicolae Bota, elev, Turda, str. Șuluțiu 14: ilustrate; Furcă Aron, Anina, str. I. Mai 51: teme diverse; Const. Damaschin, strungar, Tr. Severin, str. Traian 106: teme diverse; Dan Cioroiu, student, 18 ani, București, str. Academiei 7, et. 5, ap. 6, m. 30 Decembrie: teme diverse; Adriana Oancea, studentă, Galați, str. Ch. Doja 23: ilustrate; Daciana Osipov, elevă, Brăila, str. Rubinelor 11: literatură, cinema; Elena Dumitrescu, com. Vinga 171, m. Arad: cinema, ilustrate; Valerian Enăchescu, profesor, com. Topana, m. Drăgășani: muzică, sport, ilustrate; Cornelia Chiriățu, elevă, București, str. Securilor, bl. 24, sc. II, et. I, ap. 28, m. N. Bălcescu: cinema, filatelie.

Mihai Mărășescu, Cîmpina. 1) Vă mulțumim pentru aprecierile pe care le faceți cu privire la conținutul revistei. Considerăm însă că ne-ar fi de un folos mai mare să ne arătați care dintre fotografiile publicate le socotiți nerealizate și de ce. 2) Ciclul „Pagini din istoria spionajului” continuă să apară. 3) Calitatea scăzută a compozițiilor noastre de muzică ușoară nu ne-a permis să avem și pe acest tărîm succesele pe care le-am înregistrat în alte domenii. Interpretii români de muzică ușoară au fost însă de multe ori foarte bine apreciați peste hotare. Să vă amintim numai de aprecierile de care s-au bucurat Doina Badca și Gică Petrescu la Paris. Constantin Drăghici și George Bunca la Berlin etc.

Marin Pintilie, Borzești. Adresați-vă Institutului de documentare tehnică din București, m. 30 Decembrie, str. Cosmonauților nr. 27, arătînd exact ce fel de lucrări din domeniul termonegeticii vă interesează. Cît privește cărțile beletristice, sîntem convinși că vă puteți procura la bibliotecile și librăriile din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej tot ce vă interesează. Dacă însă doriți o carte de literatură ce s-a epuizat în orașul dv., comandați-o librăriei „Cartea prin poștă” din București, raiou nr. 30 Decembrie, str. Biserica Enei 16. La aceeași adresă puteți comanda și discurile de care aveți nevoie.

Gh. Lupașcu, Moinești. Sîntem bucuroși să vă numărăm printre cititorii ce ne trimite fotografii. Ce fel de fotografii ne-ar interesa? Din toate domeniile de activitate, portrete, peisaje etc. Principalul e ca fotografiile ce ni le trimiteți să aducă lucruri noi și interesante. Din păcate, fotografia pe care ati făcut-o la Ghimșoș nu îndeplinește aceste condiții. Vă sfătuiam să lucrați în continuare și să ne mai trimiteți.

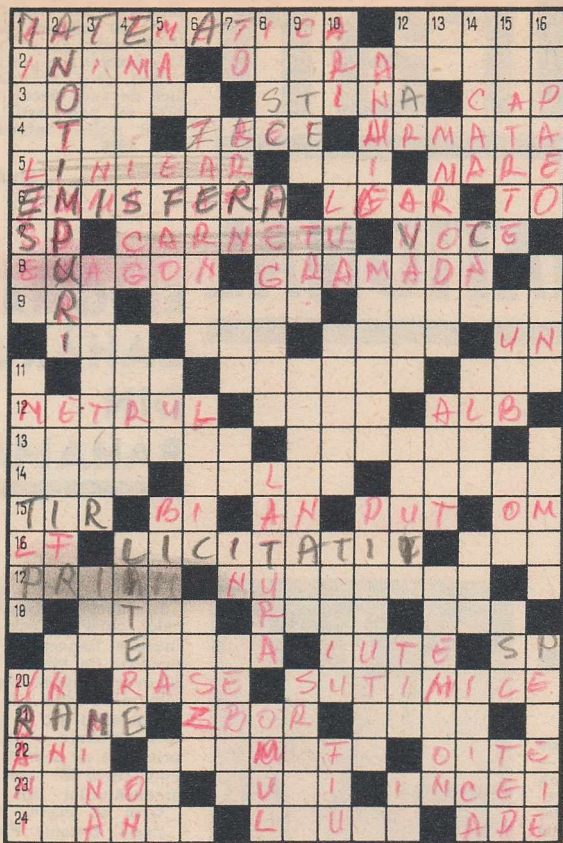
Corneliu Manea, Reșița. Supunem pe această cale Truștii alimentației publice locale din Reșița propunerea pe care o faceți dv. a se introduce tonomate în unele localuri din orașul dv.

Ica Dinu, Focșani. Mai aveți patru ani pînă veți absolvi liceul. De aceea, ni se pare că e încă prea devreme pentru a considera drept definitivă hotărîrea pe care ati luat-o cu privire la viitoarea dv. profesiune. Dacă totuși vă interesează de pe acum problemele cinematografului și doriți să primiți sfaturile unui om de specialitate, competent, vă sfătuiam să vă adresați Facultății de cinematografie din cadrul Institutului de teatru și cinematografie „I. L. Caragiale” din București, bd. Șchitu Măgureanu nr. 3.

Liana Constantinescu, București. Sediul Studioului cinematografic „Animafilm” este în str. Olteni 45, telefon 21.69.79.

Ion Donea, com. Gura Dobrogei. Sarea se utilizează în alimentație de cînd lumea. Folosirea ei a fost din vremuri imemorabile generalizată pe întreg globul pămîntesc, iar în țările și teritoriile al căror subsol nu pune la dispoziție omului zăcăminte de sare, extracția ei se face din apele marilor sau oceanelor. În țările care nu dispun nici de asemenea resurse, populația este aprovizionată cu sare din import: în asemenea țări, asigurarea cantității de sare necesare consumului are aceeași importanță ca și asigurarea aprovizionării cu pîine, de exemplu.

16
24

ORIZONTAL : 1) Studiul numerelor — Zeu roman cu două fețe. 2) Organ vital cu patru compartimente — Adunări și scăderi. 3) Insemnare — Așezare păstorească — Frunte (fig.). 4) Poet român autorul poeziei „15 flăcăi”... și numărul flăcăilor dintr-o poezie de G. Coșbuc — Oștire. 5) Riglă — Face la urmă socoteala — Venit domnesc (od.). 6) 1/2 de glob — Erou shakespearean care a avut trei fiice — Teo! 7) Sandu Popa — Este plin cu note — Iniția, a doua, a treia etc. din cor. 8) Figuri geometrice cu șase suprafețe — Un număr mare de lucruri strinse la un loc. 9) Aclamație — Om care trăiește retras — A împărăștia radiații. 10) A scris împreună cu Petrov romanul „12 scaune” — Personaj din feeria engleză — Floare albă cu miros puternic — Număr mic! 11) Model — Atelaj la care au fost înhămați trei cai — A spăla. 12) Unitate de măsură tip — Harfe — Curat. 13) Poetă contemporană, autoarea povestirii „Trei răjuște” — Compozitor contemporan, autor al „Baladei celor patru mineri”. 14) Arab — Fluture parazit — Pictor român, autorul tabloului „Două țărânci”. 15) Sport cu cercuri concentrice — Prefix pentru doi — Are 12 luni — Fintină — Ființă superioară. 16) Lică Florescu — Vinzări publice, după a treia strigare — 11 arădean. 17) A fost rege în „Orașul cu 7 porți” (mit.) — Egali cu zero. 18) Aliaj fier-carbon — Oraș în Norvegia — Exclamație. 19) Nouă — Sprinten — Scap! 20) Primul — Șterse cu guma — A suta parte dintr-o cantitate (pl.). 21) Merg perechi, perechi, cu barca — Deplasarea unui corp în aer — Orașel în R.A.U. 22) Se adună întotdeauna la vîrstă — Țesătură de bumbac sau de mătase — Mioare. 23) Expresie algebrică formată din simbolurile numerelor — Ultimul dintre cei șapte regi ai Romei antice — Domol. 24) Însănătoșire (fig.) — Roman — Riuri, lacuri etc.

VERTICAL : 1) Autorul „Romanței celor trei corăbii” — Complex compus din zece probe atletice — Cupru. 2) Patru pe an — Liste de prețuri — Poetă română, autoarea poeziei „Aștept anul unu”. 3) Cei cincizeci care s-au răzvrătit împotriva lui Zeus — A scris poeziile „Doi cocoși” și „Două vecine” — Fluviu în U.R.S.S. — Are cinci degete. 4) Marele nostru poet, autorul a cinci scrisori satirice — Al doilea a fost tatăl lui Alexandru Macedon — 24 în alfabet — Olga Nicoră. 5) Ultima mișcare la jocul cu 64 de pătrățele — Nu e în casă — Are rădăcina lui — Merg pe două picioare (fem.) — Nume de fată. 6) Disciplină sportivă unde întîlnim probele de 100 m și 200 m plat — Zero — Mare compozitor, autorul a 19 rapsodii ungare. 7) Teo! — Distanțată — Eta! — Caro! — Plantă textilă — Locuitor al „cetății cu o sută de porți”. 8) Rîu în R. F. Germană — Parte a matematicii care studiază legile operațiilor indiferent de valorile numerice — A treia parte dintr-un triunghi — Vîrf în Bucegi înalt de 2508 m. 9) Cult (fig.) — Ban (od.) — Un fel de numerele — Înainte de a doua. 10) 10×10 m (pl.) — Plantă acvatică — Numere — Un om la douăzeci de primăveri — Fecior (ban.). 11) Publicații care apar o dată pe an — Domn muntean evocat de M. Eminescu în „Scrisoarea III” — Mare matematician din vechime. 12) Piesă de la războiul de țesut — A strica — Erou din baladele românești — Diminutiv feminin — Prepozție. 13) Usturoi — A scris piesa „Celebrul 702” — Scriitor — Mijloc de comunicație cu numere. 14) Cifră — Alunec — Nume masculin spaniol — Vuit — Nae alintat. 15) Numere întregi — Cultivator de in — Număr par — Unul dintre cele patru puncte cardinale — Teapă. 16) Alt pictor român care a pictat un tablou intitulat „Două țărânci” — Numere cu multe zerouri — A scris romanul „Cei trei mușchetari” — Cinci la o mină.

Dezlogarea jocului „BUCUREȘTI”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) BUCUREȘTI — COLENTINA. 2) SARAT — MAC — C — MIT — AMARA. 3) FLAMADIT — URS — PASTORAS. 4) EC — AN — S — UNION — J — AB — BE. 5) REIS — VIERU — CURAT — ISER. 6) IS — AM — ERA — A — NET — FL — ST. 7) OCARIT — CRIVITA — LIESTI. 8) AUR — CRU — ETICA — NUL — FIU. 9) S — TARINI — ANA — ROMANA — N. 10) EU — DOCILI — T — TITERA — LE. 11) DIMBOVITA — CONTA — MINA. 12) CA — II — ERA — O — LIA — OC — CH. 13) O — USOARA — APA — TRENAR — E. 14) TAR — LAS — ARENE — AMI — OAR. 15) RECTOR — OPERETA — ACTIVE. 16) OR — AG — ETA — A — ALF — AA — AS. 17) C — IC — UNIRE — ATELA — CM — T. 18) ENE — ORE — ETAPE — ELA — AOR. 19) NUME — ISC — ARI — ACE — INSA. 20) INERT — CAP — A — ALA — TAUTU. 21) INVALUIRE — FLOREASCA.

Puternic ca bătrînul Atlas...

CONSUMIND
DROJDIA
FORTIFIANTĂ

Bogată în vitamine, drojdia fortifiantă este indicată deosebi pentru persoanele cu regim dietetic.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu cele două mese principale.

Iată o altă hartă decât cea descoperită recent de cercetătorii Universității din Yale. Cebra „hartă a lui Stefansson” cunoscută din 1670, dar despre care se crede că ar data de fapt din secolul al XV-lea.

PE MARGINEA UNEI HĂRȚI

Recent, presa occidentală a făcut mare vîlvă în jurul descoperirii unei hărți datînd din anul 1440 — cu circa cincizeci de ani deci, înainte de călătoria lui Columb — pe care sînt însemnate pămînturi aflate la vest de Groenlanda, adică acolo unde se află partea septentrională a Americii. Anunțînd găsirea hărții sub titluri de senzație ca: „O știre care schimbă istoria” sau „O teză uluitoare”, o seamă de ziaristi din Occident au prezentat-o ca un eveniment ce ar răsturna tot ce se știa pînă acum despre descoperirea Americii.

Stau, însă, lucrurile într-adevăr așa? Nu, categoric nu! În realitate, „uimitor” este numai faptul că în anul 1965 s-au mai putut găsi agenții de presă și ziare importante care să socotească ca o noutate împrejurarea că vikingii (adică normanzii) au fost cei dinții europeni care au pus piciorul în America. Ipoteza că acești îndrăzneți navigatori au fost primii descoperitori ai Lumii Noi este, la drept vorbind, un fapt istoric incontestabil, cunoscut ca atare de mai multă vreme, dar care nu știrbește în nici un fel meritele, la fel de incontestabile, ale lui Cristofor Columb.

Într-adevăr, există o serie întreagă de dovezi care atestă călătoriile vikingilor în America. Vechile „saga” ale normanzilor descriu cu lux de amănunte țările Markland, Helluland și Vinland, situate de ele la apus de Groenlanda, descoperită și colonizată de vikingii între anii 985 și 986.

Acum doi ani, în partea de nord a insulei Terra Nova au fost descoperite resturile unei așezări a vikingilor, cu mai multe vetre, adică pentru mai multe familii. De asemenea în același loc au fost găsite urme de lucrare a fierului (necunoscut de indienii și de eschimosii), precum și obiecte de fier (mai ales cuie, despre care se știe sigur că nu erau cunoscute de populația băștinașă americană). În sfîrșit, tot acolo a fost găsit și un inel de piatră tipic pentru normanzi care foloseau astfel de inele în unelte lor de leșut. Este o mărturie care dovedește că în actuala Terra Nova veniseră și femeile vikinge.

Istoriografia modernă operează astăzi curent cu aceste date și cu altele similare și nu începe nici o îndoaială că alte descoperiri vor explica și de ce normanzii, după ce s-au stabilit timp de cîteva decenii în Markland, Helluland și Vinland, au părăsit aceste ținuturi. Un specialist italian, Gastone Catelloni, a avansat, de pildă, supoziția — nu lipsită de interes — că unul din motive ar putea să fie faptul că în afara de folosirea fierului, normanzii nu aveau nici o superioritate tehnică asupra indienilor. Abia după cinci secole de la încercarea normanzilor de a se stabili în America, grupuri de aventurieri, puțin numeroși dar călări și înarmați cu arme de foc, au putut înfrînge rezistența unor armate ca acelea ale indienilor, care erau mari, dar foloseau arme din epoca de piatră, inițind singeroasa epopee care a fost „colonizarea Americii”.

D. HÎNCU

Operațiunea „URNA SIGILATĂ”...

Mîine au loc „alegeri” parlamentare în Portugalia. În cursul acestei nopți camioane bine păzite vor transporta la centrele de vot urnele sigilate. Mîine, după miezul nopții, urnele vor fi readuse la Ministerul de Interne. În aceste condiții este cît se poate de clar că singura operație pe care o vor avea de îndeplinit oficialitățile va consta din trimiterea spre publicare a rezultatelor... cunoscute mai dinainte.

Dacă ar mai fi trăit Caragiale ar fi avut material bogat pentru a ridiculiza asemenea alegeri. Numai că, avînd în vedere modalitatea de votare amintită de astă dată nu mai e nevoie să fie puși morții să mai colinde pe la localurile de vot, nici ca agenții guvernamentali să voteze de două sau nouă ori, nici să fie mulsit rezultatul. Totul este mult mai simplu: urna venind gata sigilată, conținutul ei nu este interesant — din punct de vedere electoral — nici înainte și nici după votare.

Prin operațiunea „urna sigilată” este compromis însăși sensul alegerilor. La un moment dat se mai credea că la alegeri vor putea participa și unele grupuri opoziționiste. În 40 de circumscricții din 130 fuseseră înregistrate listele „Acțiunii democratice și sociale”. Gruparea reprezenta o politică legală. Cele mai puternice forțe opoziționiste din țară — reprezentate prin partidul comunist și alte grupări de stînga — nu au putut prezenta liste.

Opoziția legală a condiționat participarea ei la alegeri de publicarea unui manifest în care se cerea pe un ton ultimativ ridicarea cenzurii și dreptul de a controla efectuarea votului. Manifestul a fost publicat căci, oricum, opinia publică tot luase cunoștință de conținutul lui. Controlarea urnelor n-a fost însă admisă. Opoziția s-a retras atunci din competiție. Ca în 1961.

Și dacă nu se retrăgea? Dacă participa la alegeri iar unul sau doi candidați ar fi fost „declarați” cîștigători? Cei 178 studenți arestați pentru că au fost „implicați în agitația politică din cursul anului trecut” tot ar fi rămas în închisori. În închisori ar fi rămas și avocații familiei generalului Delgado, care s-au făcut vinovați de „delictul” de a încerca să aducă la lumina zilei împrejurările asasinării generalului. Cei un milion de portughezi emigrați după război în căutare de lucru tot nu s-ar fi putut întoarce la căminele lor...

...După ce urnele se vor întoarce la Ministerul de Interne va avea loc totuși o numărătoare a sufragiilor. Pentru ca PIDE (poliția politică) să poată controla decalajul dintre rezultatele „numărătorii” înregistrate prealabil și exprimarea reală a sentimentelor alegătorilor. Pentru ca autoritățile să se felițe de soarta pe care au evitat-o dacă alegerile ar fi fost cu adevărat libere. Pentru ca PIDE să știe în ce direcție și cu ce mijloace să treacă la o nouă acțiune de reprîmăre a forțelor patriotice.

Eugen PHOEBUS

PERMISUL, VĂ ROG!..

La o intersecție aglomerată din Moscova, milițianul de serviciu, în dirijarea circulației privi deodată uluit la o motocicletă, mai bine-

zis la conducătorul ei. Mașinal, comută semaforul pe roșu și, silindu-se să-și păstreze aerul de demnitate impus de împrejurare, se apropie de motocicleta și salută. Apoi, fiindcă nu putea cere acte direct conducătorului, acesta fiind... un urs, milițianul i se adresează însoțitorului acestuia din așa:

— Permisul de conducere, hm... al... hm... și arată cu capul spre ființa păroasă, bine proptită în șa.

— Poftiți! — spuse pasagerul din atăș.

Și cu aerul că trăiește cea mai banală și plictisitoare întimplare, prezentă milițianului un permis de conducere eliberat de Poliția din Stuttgart (R.F.G.). Titularul permisului: ursoaica Devocika de fel din Moscova. Permisul n-avea nici un cusur, iar titularul lui nu se făcuse vinovat de nici o încălcare a regulilor de circulație. Milițianul salută deci din nou, reveni la postul său și comută pe verde. Cu un demaraj scurt și energic, perfect executat, motocicleta condusă de numita Devocika își văzu de drum...

Cum s-a obținut acest permis unic în analele tuturor serviciilor de circulație din lume? Simplu, de fapt.

Cu cîțva timp în urmă, cunoscutul dresor sovietic Valentin Filatov se afla în turmeu cu trupa sa de artiști patruzeți în R.F.G. Unul din numerele prezentate de el la Stuttgart — evoluția pe motocicletă a ursoaicei Devocika — a ridicat arena în picioare, cum se spunea în cronicile din ziare. Amețită de succes (se întimplă și la urși) Devocika a ieșit într-o seară din arenă, dar nu s-a mai oprit, așa cum se cuvenea, în vestiarul ce-i era rezervat, ci a tuluit-o pe poartă și de acolo în oraș. E limpede că apariția ei „solo”, fără prezența, cît de cît asigurătoare, a unui reprezentant al speciei umane în atăș, a stîrnit nu numai stupeoare, ci și panică. Semafoarele toate erau puse pe verde, iar Devocika nici nu-și dorea altceva. Ursoaica-sofer ar fi colindat peșemne străzile pînă la epuizarea benzinei din rezervor, dacă în calea ei n-ar fi apărut turismul lui Filatov, care a readus-o la realitate și la... circ.

Epilogul acestei întimplări este mai incredibil decît întîmplarea în sine. Pentru felul ireproșabil în care a condus vehiculul (poate și ca un exemplu pentru unii conducători bipezi), poliția orașului vest-german a hotărît eliberarea mai sus-pomenitului permis.

Se spune că ori de cîte ori are prilejul să istorisească întîmplarea, Filatov nu uită să adauge această opinie personală: „Devocika a avut, de fapt, noroc. Dimka sau Arkașa (colegi de speță biologică și de... profesiune ai Devocikăi) ar fi meritat mai curînd permisul. Sînt conducători mai talentați...”

E. D.

„CUTIA PANDOREI ESTE DESCHISĂ”

Afirmația de mai sus aparținînd oficiosului francez La Nation poate servi drept moto al sesiunii ministeriale de la Haga a Uniunii Europene occidentale. La Nation se referea de fapt la concluziile care se desprind din intervenția ministrului de externe

francez Couve de Murville, în Adunarea Națională, intervenție de natură să reafirme ostilitatea Franței față de evoluția relațiilor în Piața comună. Conceput ca un fel de „organism de compromis” al țării membre în Piața comună plus Anglia, Uniunea Europeană occidentală dezbată de obicei problemele relațiilor economice interoccidentale și tinde să fie un fel de continuare, la nivel oficial, al faimoaselor organisme „de înțelepți” create în perioada postbelică în cadrul N.A.T.O.

Dar iată că este pentru prima dată cînd conferința ministerială a Uniunii Europene occidentale nu discută despre situația economică. Motivul: Franța a cerut ca problemele economice să nu figureze de loc pe agenda discuțiilor. Deci, „compromisuri” în problemele economice nu sînt de întrevăzut, deși reuniunea Uniunii Europene occidentale va aduce în jurul aceleiași mese, după multă vreme, pe miniștrii de externe ai țării membre în Piața comună.

De fapt, reuniunea de la Haga pare să fie o abilă tatonare vest-germană înaintea seriei de întruniri interoccidentale care vor culmina la mijlocul lui decembrie cu sesiunea Consiliului N.A.T.O. Se pare că în cancelariile occidentale se mai speră într-un statu quo care ar putea fi luat ca punct de plecare pentru o calmare treptată a relațiilor în Piața comună. Așa se explică faptul că sesiunea parlamentului european care a avut loc la Strasbourg și care precede de obicei întrunirile U.E.O. a fost sesizată de un raport al lui Walter Hallstein, președintele Pieței comune, care, potrivit observatorilor, ar fi conținut „propuneri concrete” privind o eventuală soluționare a crizei celor șase.

În același context a apărut și planul Spaak, care prevede un fel de consiliu ministerial al Pieței comune, fără participarea comisiei Hallstein (exact cum a fost organizată actuala întrunire a Uniunii Europene occidentale).

Paleativede par însă greu digerabile în actualul moment al relațiilor interoccidentale. Organizarea unei întruniri a miniștrilor de externe a celor șase și a colegului lor britanic nu pare să fie de natură de a duce în prezent la altceva decît la o reafirmare a unor teze reflectînd poziții distanțate în principală chestiune aflată în fond pe ordinea de zi: relațiile economice interoccidentale.

S. VERONA

NEMURITORII DE LA ACADEMIA FRANCEZĂ

Pe la 1630, nouă parizieni au hotărît să se întîlnească o dată pe săptămîna, miercurea, acasă la unul din ei, pentru a discuta despre poezie, literatură în general și noutățile zilei. Cei mai mulți erau tineri, vîrsta medie nedepă-

șind 35 de ani. Totul era secret; dar Richelieu a fost repede avertizat de existența acestui cerc și a cerut celor nouă persoane să se constituie într-un organism recunoscut de stat. Așa s-a făcut că în 1635 Ludovic al XIII-lea a semnat decretul înființării Academiei franceze, încredințînd sarcina reglementării vieții literare și a limbii franceze unui număr de 40 de academicieni.

Statutul îi obliga să editeze un dicționar, o gramatică, o retorică și o poetică. De retorică și poetică nu s-a ocupat nimeni; s-a vorbit ceva de gramatică și foarte mult de dicționar. Astăzi, o comisie de 8 membri revede ediția a noua a dicționarului, modificînd și completînd pe cele opt precedente (prima apărută în 1694 și ultima în 1935).

Timpul nu contează pentru acești opt academicieni: avînd „nemurirea” de partea lor, ei se întunesc doar o dată pe săptămîna, joia, cînd defrișează limba franceză cu multă conștiințiozitate. „Am părăsit aceste sedințe în 1939 la cuvîntul «agresseur» (agresor) — spune André Maurois — și le-am reluat în 1946 la cuvîntul «ardeur» (înfîlăcărare).

Începută din 1937, noua ediție a dicționarului a ajuns la litera C; dacă totul merge bine, se va termina către anul... 2035.

De la alegerea sa în Academie — în anul 1938 — André Maurois își notează impresiile asupra ședințelor la care a asistat. El le-a publicat de curînd într-o carte de amintiri intitulată „Choses nues”. Iată cîteva fragmente:

Joi, 8 octombrie 1933 — Alb. Ediția precedentă dădea această definiție: „Culoarea zăpezii, a laptelui...” Louis de Broglie amintește cu blîndețe că albul nu este o culoare.

— La Paris — zice Claudel — laptele este albastru.

— Și la țară — spun eu — este galben.

— Să ștergem laptele și să lăsam zăpada.

— Ha-ha! Zăpada este cel mai demurător... Louis de Broglie este rugat să aducă definiția la ședința următoare....

Joi, 13 decembrie 1956 — Treaba a mers bine în cea mai mare parte a ședinței; deodată, se ivesc neînțelegeri asupra cuvîntului brută. Predecesorii îl definitiseră astfel: „Animal lipsit de rațiune”. Se ridicaseră mai multe mîini.

— Toate animalele sînt lipsite de rațiune. Vezi Descartes...

— Dragul meu confrate, noi sîntem aici pentru a face un dicționar și nu pentru a lua poziție în metafizică. Ce spune Littré?

— Mauricio Garçon deschide Littré, care tronează pe masa principală: Brută: „Animal, în ceea ce are mai departe de om”.

Furtună dezaprobatoare: — Prea lung. Prost formulat. Obscur.

— Cuvîntul brută — amintește Jean Cocteau — se aplică mai mult oamenilor decît animalelor...

— Fiindcă este evident. Să definim brută: „Creatură lipsită de rațiune”. Aceasta se potrivește atît brutelor umane cît și brutelor animale.

Replikele se mai încrușcăză încă zece minute, apoi discuția este amînată pentru 15 zile. Nu se pot rezolva cu ușurință astfel de probleme!

În 1638, Academia franceză a început să se ocupe de dicționar. Munca mergea atît de încet, încît Boisrobert — un „nemuritor”, totuși — și-a permis următoarea epigramă:

„Timp de zece ani s-a lucrat numai la F.

Deci m-aș putea considera fericit dacă aș fi sigur că voi trăi pînă la G.”

V. T.

„Discutarea unui cuvînt dificil” — caricatură din 1896 a lui Jean Vaber.

Consumați vinul roșu,
tonic, reconfortant